

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 13

ΔΕΝ ΑΡΜΟΖΕΙ

Ἡ πρόσφατος δίκη ἑνὸς «σχιζοφρενοῦς» νέου, ὁ ὁποῖος τελικῶς ἠθωώθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ὡς ἀκαταλόγιστος καὶ ἀνεύθυνος, ἀπεκάλυψε βαρὺν ἐκτροχιασμὸν μέρους τῆς νεότητός μας, ποῦ προκαλεῖ τὸ δέος, ἀλλὰ καὶ ὀργὴν καὶ ἠθικὴν ἐξανάστασιν. Διότι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης ἐσημειώθησαν ὅπως ἀνεπίτρεπτοι ἐκδηλώσεις νοσηρᾶς στοργῆς καὶ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν ἀνισόρροπον ἐγκληματίαν. Καὶ νεαρὰ κυρία καὶ δεσποινίδες καὶ θηλυμανεῖς νέοι ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐβυθίζοντο, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διαδικασίας, εἰς ἐντυπωσιακὴν ἔκστασιν εἰς πᾶσάν του κίνησιν· καὶ συμπεριεφέροντο πρὸς αὐτὸν μὲ ἀνευρυθρίαστον τρυφερότητα καὶ διαχυτικότητα, ὡς πρὸς ἴνδαλμα.

*

Καὶ ὅταν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων τὸν ἀπήλλαξε, λόγῳ τῆς «σχιζοφρενικῆς του ψυχώσεως» τῆς κατηγορίας, τὸν ἀπεθέωσαν ἀλλόφρονες. Καὶ μὲ πρωτοφανῆ ὑστερίαν, ὠρύνοντο καὶ ἐχειροκρότου ἐκβακχευμένοι. Καὶ τελικῶς προσεπάθησαν νὰ τὸν ἐξαρκάσουν εἰς τὰς χεῖράς των· καὶ νὰ τὸν περιφέρουν, ὡς θριαμβευτήν, ἀνά τοὺς διαδρόμους καὶ τὸν περίβολον τοῦ δικαστηρίου· ἀδιαφοροῦντες ἐντελῶς διὰ τὸν σπαραγμὸν τῆς δυστυχισμένης μητρὸς τῆς σφαγιασθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἀτυχοῦς κόρης, ποῦ παρηκολούθει, ὡς ἄλλη ἀπολιθωμένη Νιόβη, τὸ οἰκτρὸν θέαμα.

*

Καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται διὰ δευτέραν ἤδη φοράν. Διότι πρὸ ὀλίγου καιροῦ, ἄλλο ἐξάλλον καὶ ἠθικῶς ἀνευρυθρίαστον

ἀκροατήριον εἶχεν ἀποθεώσει καὶ πάλιν ἄλλον ἄνανδρον φονέα—Πέρσην τὴν καταγωγὴν—ὁ ὁποῖος εἶχε δολοφονήσει νεαράν Ἑλληνίδα γυναῖκα. Καὶ ὁ στυγερὸς φονεὺς ἐξῆλθε τοῦ δικαστηρίου χειροκροτούμενος, καὶ ζητωκραυγαζόμενος, καὶ περιβαλλόμενος ἀπὸ ὀλιγοφρενεῖς ἐκδηλώσεις τρυφερότητος καὶ θαυμασμοῦ· διὰ τὰς ὁποίας πᾶς ἐχέφρων καὶ ἠθικῶς ἰσόρροπος ἄνθρωπος ἐδοκίμασεν ἐντροπήν.

*

Καὶ ἐρωτῶμεν ἐκπληκτοί. Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ συμβαίνουν αὐτὰ εἰς τὴν χώραν μας; Πῶς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατάντημα, ὥστε ὄχι μόνον νὰ μὴν ἐμπνέη φρίκην τὸ ἐγκλημα, ὑπὸ οἵασδήποτε συνθήκας διαπραττόμενον, ἀλλὰ τὸναντίον νὰ προκαλῆ τόσην ἀνεπίτρεπτον ὑστερίαν ἐνθουσιασμοῦ διὰ τοὺς μουσαροῦς φονεῖς; Ἐνθουσιασμοῦ, ποῦ προδίδει—εἴτε τὸ θέλομεν, εἴτε ὄχι—μίαν βαθεῖαν ἀποσύνθεσιν ἠθικῶν βιωμάτων· μίαν ἐκφυλιστικὴν ἀδράνειαν εὐθυκρισίας· καὶ τὴν λήθην πάσης εὐπρεπείας καὶ πάσης ἀξίας. Πῶς εἶναι δυνατόν, ἐρωτῶμεν, μετὰ τὴν ἀθώωσιν ἑνὸς «σχιζοφρενοῦς» καὶ ἀποκρουστικοῦ ἐγκληματίου, ὁ ὁποῖος ἠγνόησε κτηνωδῶς τὸ δυστυχὲς θῦμά του καὶ ἐσπείρε τὴν δυστυχίαν εἰς μίαν πτωχὴν οἰκογένειαν, ν' ἀκούωνται ἐξάλλοι κραυγαί—«Νὰ μᾶς ζήσης Δημήτρη»; Μήπως διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ οὕτω, ἀπελευθερούμενος τυχόν, τὸ ἐγκλημά του;

*

Ἄς προσέξωμεν σοβαρῶς εἰς τὰς νοσηροτάτας αὐτὰς ἐκδηλώσεις τῆς συγχρόνου

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ

Ένα από τὰ σοβαρά προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Μητρόπολις Γερμανίας, Ἑξαρχία Ὀλλανδίας καὶ Δανίας εἶναι καὶ ἡ ἀπόκτησις Ἱερῶν Ναῶν. Πρὸ παντὸς ἡ ἔλλειψις αὕτη εἶναι ἐπικινδύνως αἰσθητὴ εἰς Δ. Γερμανίαν, ὅπου ὑπάρχουν σήμερον περὶ τὰς 190.000 ἐργάται, φοιτηταὶ καὶ ἄλλοι ἀσχολούμενοι εἰς ἐπιχειρήσεις, τὴν τέχνην, τὴν Ἐπιστήμην, τὰ γράμματα κλπ. καὶ οἵτινες ἀνήκουν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν.

Πρέπει καὶ ἐδῶ νὰ ἀποκτήσωμεν τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ. Τὸ σπίτι τῆς Προσευχῆς μας.

Εἴμεθα βεβαίως ἐγγνώμονες πρὸς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας Εὐαγγελικὴν καὶ Καθολικὴν, μετὰ τῶν ὁποίων εὐρισκόμεθα εἰς ἀρίστας σχέσεις, διότι

κοινωνικῆς μας ζωῆς. Διότι ἐμφανίζουν μίαν μερίδα τῆς κοινωνίας μας, καὶ μάλιστα τὴν νεότητά μας, καταφρονούσαν ἰταμῶς τοὺς παραδεδομένους τρόπους σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς. Καὶ βυθιζομένην εἰς τὸ ἀπύθμενον τέλμα μιᾶς ἠθικῆς ἀσυδοσίας καὶ ἀναρχίας, ὅπου τὴν ὠδήγησαν ἐσφαλμένη πορεία καὶ σκολιοὶ καὶ σκοτεινοὶ δρόμοι. Γνωρίζομεν, ὅτι ἡ νεότης ἐμφορεῖται, κατὰ κανόνα, ἀπὸ ἐφέσεις ἀνανεωτικὰς καί, ἂν θέλετε, ριζοσπαστικὰς. Καὶ ὅτι συχνότατα, ἀδυνατούσα νὰ κατανοήσῃ τὸν ρυθμὸν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τηρεῖ ἀρνητικὴν στάσιν ἀπέναντι τῶν παραδεδομένων δογμάτων καὶ ἀξιῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι—πρέπει νὰ εἶναι—συγγνωσταὶ αἱ ἐκδηλώσεις καὶ αἱ παρεκτροπαί, εἰς τὰς ὁποίας ἐνίοτε παρασύρεται ἀπὸ τὸν συναισθηματισμὸν τῆς, ὡς ἀπὸ παφλάζοντα καὶ ἀκατανίκητον χεῖμαρρον.

*

Ἄλλ' εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅλως διόλου διάφορον. Διότι ἐμφανίζεται ὄχι ἀπλῶς δικαιοῦσα, ἀλλὰ καὶ βραβεύουσα ἐντυπωσιακῶς ἀποτρόπαια ἐγκλήματα· χειροκροτοῦσα τὴν ἀνισορροπίαν· στεφανοῦσα τὴν ἠθικὴν πώρωσιν· καὶ θραύουσα, μὲ ἐξαλλότητα, ὅλα τὰ σχήματα καὶ ὅλα τὰ πρότυπα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκινεῖτο ἕως σήμερον ἡ γνώριμος κοινωνικὴ μας ζωὴ. Καὶ ἀντὶ ν' ἀπαστρέπτῃ ἐντὸς τῆς καὶ νὰ τὴν ἐμπνέῃ «τὸ διαρκῶς ἀνανεούμενον θαῦμα τῆς ζωῆς καὶ τῆς Δημιουργίας», φαίνεται ἀδιστα-

μᾶς ἐφιλοξένησαν εἰς τοὺς Ναοὺς τῶν καὶ ἐξακολουθοῦν τὸ αὐτὸ μέχρι σήμερον, ἐν χριστιανικῇ φιλοφροσύνῃ. Εἰς πολλὰς ὁμοῦ περιπτώσεις ἀπεδείχθη, ὅτι παρ' ὅλην τὴν ἐπιδειχθεῖσαν καλὴν θέλησιν ἐγενόμεθα βάρος οὐχὶ εὐχάριστον καὶ εἰς ἄλλας τὸ ζήτημα τῶν ὠρῶν, κατὰ τὰς ὁποίας παρεχωροῦντο οἱ Ναοὶ ἢ καὶ τὸ χρονικὸν ὄριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ παραδώσωμεν αὐτοὺς ἐδημιούργει πολλὰς δυσκόλους συνθήκας δι' ἡμᾶς καὶ ἀσφαλῶς καὶ διὰ τοὺς παρεχωροῦντας. Ἀπὸ ἰδικῆς μας πλευρᾶς ἠναγκάζοντο οἱ Ἱερεῖς μας νὰ περικόπτονται τὰς Ἀκολουθίας, λόγῳ τοῦ νόμου τοῦ ἀδιαχωρήτου, πρὸς σκανδαλισμὸν τῶν πιστῶν ἢ ἐτέλουν ἱερὰς Λειτουργίας καὶ ἄλλας Ἀκολουθίας εἰς ὥρας καὶ κατὰ τρόπον ἀντίθετον πρὸς τὸ

κτως χωροῦσα—καὶ παραπαίουσα καὶ χωρὶς περισκεψίν—πρὸς τὸ χαῖνον βάραθρον μιᾶς ἀντιχριστιανικῆς καὶ καταστροφικῆς ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς.

*

Ἄλλὰ «μὴ πέρα προβῶμεν τῶν δεινῶν», ὅπως συμβουλεύει ἡ Φαίδρα τὴν τροφὸν τῆς. Ἡ ὑπαρξὶς ἔχει βαθύτατον νόημα καὶ ἐντελῶς διάφορον καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὴν ὑπόστασιν. Καὶ πρέπει—χωρὶς ἄλλο—νὰ ἐπανεύρωμεν, τὸ ταχύτερον, τὸν ὑπέροχον ἐκεῖνον ρυθμὸν ζωῆς, ποῦ ἐνσταλάζει εἰς τὰς ψυχὰς ὁ Ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ ἐν παντὶ Ὁρθοδοξία. Αὐτὸ μᾶς ὑπαγορεύει ἡ σωφροσύνη. Αὐτὸ καὶ τὸ καθήκον μας. Διότι δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν ἐνδοξὴν ἱστορικὴν μας ζωὴν, νὰ παρασυρόμεθα ἀπὸ ξένας οὐτοπιστικὰς ἀντιλήψεις καὶ ἀπὸ ξένα σαθρότατα πρότυπα. Καὶ διότι ἀποστολὴ μας εἶναι νὰ μεταδώσωμεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν ἀλήθειαν διὰ τὴν θείαν οὐσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως· καὶ ὅτι ἐπλάσθημεν «κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν». Διότι τοῦτο θὰ τὴν εἰρηνεύσῃ, καὶ θὰ τὴν ἀναπλάσῃ, καὶ θὰ τὴν λυτρώσῃ. Καὶ ὁ Ἑλληνοχριστιανικὸς μας πολιτισμὸς καὶ ἡ τρισαγία μας Ὁρθοδοξία θ' ἀποβοῦν οὕτω τ' ἀέτια πτερὰ ἐξορμήσεως πρὸς μίαν νέαν πνευματικότητα· τὸ «ἄλλας» τῆς γῆς· καὶ ἡ «ζύμη» τοῦ κόσμου.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

τυπικόν τῆς Ἐκκλησίας μας. Τοιαῦτα ζητήματα προσέβαλον οὐχὶ μόνον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ἀλλὰ συνέβαλον καὶ συμβάλλουν εἰς τὴν δημιουργίαν ψυχικῶν προβλημάτων καὶ προκαλοῦν ἓν εἶδος ἀβεβαιότητος καὶ παραπόνων εἰς τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν μας, ἰδίως εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας κατὰ τὰς ὁποίας ὁ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν παραχωρούμενος ἐκαστοτε ναὸς δὲν ἦτο ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν. Προσθέσατε εἰς ταῦτα καὶ τὸ γεγονός, ὅτι οὗτοι δὲν εὕρισκον εἰς τοὺς εὐγενῶς προσφερομένους ναοὺς τὴν Ὁρθόδοξον ἀτμόσφαιραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν συνηθισμένοι πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας των πατρίδος, ἀτμόσφαιραν ἱερῶν εἰκόνων, τέμπλου καὶ ὁσίων ἄλλων, καὶ θὰ ἔχητε μίαν γενικωτέραν πτυχὴν τοῦ κενοῦ εἰς τὴν ψυχὴν των. Εἰς πᾶσαν δὲ κοινωνίαν ἀνθρώπων φροντίς ἀπαραίτητος πρέπει νὰ εἶναι ἐκείνη, ἥτις διασφαλίζει τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ πρὸ παντός εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν θρησκευτικὴν εὐαισθησίαν τῶν μελῶν αὐτῆς.

Διὰ τὸν Ἕλληνα Ὁρθόδοξον τὸ συναίσθημα τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι πολὺ ἰσχυρόν. Καὶ δὲν ὁμιλῶ ἐνταῦθα περὶ τῆς κατοικίας, τοῦ ἀγροῦ τοῦ ἢ κάτι παρομοίου. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ περὶ τοῦ ἐνοριακοῦ τοῦ ναοῦ καὶ μάλιστα περὶ τῆς ὑπερηφανείας του, ἂν τύχη νὰ συμβῆ καὶ οὗτος εἰς τὴν ἀνέγερσίν του. Ἡ πράξις τοῦ αὐτῆ θεωρεῖται τίτλος καὶ περγαμινὴ δι' ὅλην τὴν γενεάν του, δι' ὅλην τὴν οἰκογένειαν καὶ τοὺς ἀπογόνους του. Γνωστὸν δὲ τυγχάνει εἰς ὅλους ἡμᾶς πόσας καταστάσεις καλύπτει τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς, ἰδεολογικῆς καὶ οἰκογενειακῆς πλευρᾶς.

Ὁ Ὁρθόδοξος ναὸς διὰ τὸν Ἕλληνα εἶναι τὸ κέντρον τῆς ζωῆς του καὶ τοῦ συναισθηματικοῦ του κόσμου. Πρὸ παντός, ὅταν εὕρισκεται οὗτος ἔξω τῆς Ἑλλάδος. Ἐνας πάγιος ναὸς, ἰδιόκτητος δι' αὐτὸν δημιουργεῖ συναίσθημα ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος. Τότε δὲν εἶναι μόνος, δὲν εἶναι ξένος. Σὺν τῷ χρόνῳ περὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς ἐνορίας του διαμορφώνεται ἡ ἐξέλιξις του καὶ εὕρισκει αὐτὴ ἀπαντήσεις καὶ ικανοποίησιν εἰς πολλὰ ἀγωνιώδη ἐρωτήματα καὶ προβλήματα του.

Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὰ ἀνωτέρω καλλίτερον, θὰ πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἀκόμη καὶ κατὰ τοὺς προχριστιανικοὺς κόσμους, ὅταν οἱ Ἕλληγες ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ πατρίου ἐδάφους διὰ νὰ ἀποικήσουν ἄλλοῦ ἐλάμβανον μαζί τους καὶ τοὺς ἐφεστίους θεοὺς των, τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων των. Ἄλλωστε καὶ ἄλλαι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι κατὰ τὰς ἐξόδους των πρὸς μόνιμον ἐγκατάστασιν των εἰς ἄλλας χώρας εἶχον μεθ' ἑαυτῶν τοὺς κληρικούς, θρησκευτικὰ σύμβολα καὶ πολλάκις εἰς τὰ νέα ἐδάφη τῆς μεταναστευσεῶς των ἔστηναν ἐπὶ ὑψωμάτων σταυρούς. Ὁ σταυρὸς βεβαίως εἶναι σύμβολον. Δὲν εἶναι ὅμως σύμβολον καὶ ὁ Ὁρθόδοξος ναὸς; Δὲν ἐνθυμίζει πλοῖον ταξιδεύον εἰς τὴν αἰωνιότητα; Δὲν εἶναι σύμβολον τοῦ Οἴκου τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ τὸν βυζαντινὸν τροῦλλον σύμβολον τοῦ οὐρανοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον διαρκῶς πορευόμεθα;

Εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Ἕλληνα Ὁρθόδοξον νὰ

ἐνοήσῃ τὴν ὑπαρξίν του εἰς τὴν ξένην, ὅσον εὐνοϊκαὶ καὶ ἂν εἶναι αἱ συνθήκαι καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἀπασχολήσεών του, χωρὶς τὴν ὑπαρξίν ναῶν. Καὶ τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας. Ἀπόδειξις οἱ ναοὶ τοῦ εἰς τόσας χώρας. Ἰταλίαν, Αὐστρίαν Ἀφρικὴν, Αἴγυπτον καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Στενωῶς συνδέεται ὁ ναὸς μετὰ τρεῖς βασικοὺς σταθμοὺς τῆς ζωῆς του. Τὴν Βάπτισιν, τὸν Γάμον καὶ τὸν θάνατον. Χαρὰ καὶ λύπη. Μία καταλυτικὴ Θεία Λειτουργία, ἓνας μυστικοπαθὴς Ἑσπερινός, ἡ Ἑβδομάς τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, τὰ Χριστούγεννα καὶ ἡ Ἀνάστασις ἢ οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου τοσοῦτον ἰσχυρῶς δύνανται νὰ ἐπιδράσουν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ζωὴν του, ὥστε μετὰ νέαν προοπτικὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν νοσταλγίαν ἢ τὴν μόνωσιν, τὴν πικρίαν ἢ τὴν ἐνοχίαν, τὴν τραχύτητα τῶν συνθηκῶν ἢ τὴν ἐκ διαφόρων λόγων προκληθεῖσαν καθυστέρησιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιδιώξεών του. Εἶναι εὐλογία δι' αὐτὸν ἡ λειτουργικὴ του ζωὴ.

Ὅταν βεβαίως ὁμιλῶ διὰ ναοὺς ἐννοῶ καὶ τὰ περίεξ αὐτῶν ἐνοριακὰ ἐξαρτήματα, ἄνευ τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναπτυχθῇ ἢ τόσον ἀπαραίτητος διὰ τὴν σύγχρονον κοινωνίαν ἐκκλησιαστικὴ προσπάθεια καὶ ὅπου ὁ ἱκανὸς Ἱερεὺς μετὰ τοὺς πολυτίμους συνεργάτας του πολλὰς εὐλογημένας πρωτοβουλίας δύνανται νὰ ἀναπτύξουν διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν μέριμναν γενικῶς τῶν Χριστιανῶν, τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν παιδιῶν, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα τῆς ἀναψυχῆς καὶ τῆς μορφώσεώς των.

Εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία πολλὰς τοιαύτας δραστηριότητας δύνανται νὰ ἐπιδείξῃ. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὅμως μόλις ἤλθομεν καὶ μάλιστα μετὰ κυριαρχοῦντα σκοπὸν τὴν οἰκονομικὴν μας δημιουργίαν ἢ τὴν οἰκονομικὴν διασφάλισιν τοῦ μέλλοντός μας. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εἶναι αὐτονόητον πόσον δύσκολον εἶναι διὰ τοὺς Ἕλληνας μόνον των νὰ ἀνεγείρουν εὐκτηρίους οἴκους καὶ ναοὺς. Ἡ ἀρχὴ ὅμως πρέπει νὰ γίνῃ. Τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι τὸ πλέον ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον βῆμα, διότι ἡ καθυστέρησις θὰ ἐπιφέρῃ πολλὰς καὶ τεραστίας, θὰ ἔλεγον, ζημίας δι' ὅλα τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη, ἀσχέτως πόσοι Ἕλληγες θὰ παραμείνουν τελικῶς εἰς Γερμανίαν. Τὸ παρὸν ἐπιβάλλει πάντοτε τὰς ἰδικὰς του υποχρεώσεις. Δὲν δύνανται κανεὶς νὰ βασιζέται ἐπὶ τοῦ μέλλοντος χωρὶς νὰ θεραπεύῃ καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ παρόντος.

Εἰς τὴν ἀνέγερσιν ναῶν πρέπει νὰ βοηθῶν ὅλοι οἱ Ἕλληγες Ὁρθόδοξοι. Εἶμαι ὅμως βέβαιος, ὅτι καὶ πολλοὶ ἄλλοι φίλοι καὶ ὑποστηρικταὶ θὰ ἐπιδείξουν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον. Θὰ βοηθήσουν καὶ τοῦτο διότι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι νεκρός. Ἄλλωστε ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχον πολλοὶ φίλοι καὶ ὑποστηρικταὶ τοῦ ἔργου μας διακρινόμενοι διὰ τὴν γενναϊότητα των. Κατ' ἀρχὰς οἱ ναοὶ ἄς εἶναι μικροί, χωρητικότητος 250—350 προσώπων. Σὺν τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν τῶν Ἑλλήνων Ὁρθόδοξων τῆς Γερμανίας καὶ μετὰ τὴν εὐσέβειαν ἢ ὁποία τοὺς διακρίνει

Η Γ' ΦΑΣΙΣ ΤΗΣ Β' ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΟΥ ΣΥΝΟΔΟΥ

2. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως περὶ Ἐκκλησίας.

γ'.

Συνεχίζομεν τὴν σύντομον ἐπισκόπησιν τοῦ περιεχομένου τῶν ὑπολοίπων κεφαλαίων δ'-η' τοῦ διατάγματος περὶ Ἐκκλησίας. Ἐν τῷ δ' κεφαλαίῳ, τῷ ἐπιγραφομένῳ «οἱ λαϊκοί», διδάσκειται, ὅτι οὗτοι, ζῶντες ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας, εἶναι κεκλημένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀσκῶσι τὸ ἑαυτῶν ἔργον οὕτως, ὥστε νὰ συμβάλωσιν ὡς ζύμη τις εἰς τὸν ἁγιασμόν τοῦ κόσμου, πρὸ πάντων διὰ τῆς μαρτυρίας τῆς ζωῆς των, τῆς ἐκδηλουμένης διὰ τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστόν. Πράγματι οἱ ἐν τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ συνηγμένοι καὶ ἐν τῷ ἐνὶ σώματι τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὴν μίαν Κεφαλὴν συνηρμοσμένοι λαϊκοὶ εἶναι κεκλημένοι,

θὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ αὔξισις τῆς χωρητικότητός των, ὡς συνέβη καὶ εἰς τόσα ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου. Φυσικὰ εἶναι ἀδύνατον ἀμέσως νὰ ἀνεγερθοῦν ναοὶ ὅπου ὑπάρχουν Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι. Πρὸς τὸ παρὸν πρέπει νὰ ἀνεγερθῶν τοιοῦτοι πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχουν εἰς μέγιστον βαθμὸν συγκεντρωμένοι Ἕλληνες καὶ εἰς τὰ μεγαλειότερα κέντρα. Ὡς π.χ. εἰς Στουτγάρδην, Κολωνίαν, Ἔσσεν, Βούπερταλ, Ντόρτμουτ, Μπίλεφελντ, Ἀμβούργον, Ἀνόβερν, Βέτσλαρ, Νυρεμβέργην καὶ ἀπαραιτήτως εἰς Βόννην, ὅπου καὶ ἡ ἔδρα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἄν συμβῆ τοῦτο τότε μετὰ τοῦ Σολομώντος θὰ ὑψώσωμεν εὐχαριστήριους δεήσεις πρὸς τὸν Ὑψίστον καὶ θὰ εἴπωμεν: «Καὶ ἤξουσι, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Καὶ εἰσακούσεις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου, καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐπικαλέσῃται σε ὁ ἀλλότριος, ὅπως γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ ὄνομά σου, καὶ φοβῶνται σε, καθὼς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ, καὶ γνῶσιν ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οὐρανόν, ὃν ἀκοδόμησα» (Βασιλ. Γ, 42—43)

Ἐτόνισα ἀνωτέρω, ὅτι πολλοὶ φίλοι καὶ ὑποστηρικταὶ θὰ προθυμοποιηθοῦν νὰ βοηθήσουν. Τὴν βεβαιότητά μου ταύτην στηρίζω εἰς τὸν Χριστιανικὸν αὐθορητισμὸν πολλῶν ἐν Δ. Γερμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Δεύτερον εἰς τὰ ἀνθρωπιστικὰ αἰσθήματά των. Τρίτον εἰς τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην, ὅπως οἱ Ἕλληνες ἐργάται ἐξυπηρετηθοῦν τελειότερον εἰς τὰς πνευματικὰς των ἀνάγκας, διότι ἂν εἶναι εὐτυχέστεροι θὰ εἶναι καὶ καλλίτεροι διὰ τὴν ἐργασίαν των καὶ τὸν τόπον τῆς διαμονῆς των. Τέταρτον διὰ λόγους κοινωνιολογικοὺς ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι δι' ὅσους θὰ ἐπιστρέψουν.

Ἡ θέσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἄμεσον κοινωνίαν τῆς βιώσεώς του εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὰ μέσα, ἅτινα διαθέτει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ καὶ θρησκευτικὴ του ἐξυπρέτης. Εἰς ὅλον τὸν κόσμον εἶναι γνωστὴ ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῆς θρησκείας ἐπὶ τῶν ἀτόμων, ἐξ ἧς τόσαι δυνάμεις

(κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ) (Ἐφεσ. 4, 7), ὡς ζῶντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας των, νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν αὔξισιν καὶ τὸν διαρκῆ ἁγιασμόν αὐτῆς, ἰδίως ἐκεῖ ἔνθα δι' αὐτῶν μόνον δύναται νὰ ἀναδειχθῇ ἡ Ἐκκλησία τὸ ἅλας τῆς γῆς. Αὐτοὶ δύναται νὰ μεταφέρωσιν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας εἰς πάντα τὰ στρώματα τῆς κοινωνίας καὶ προεκτινωσὶ τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον αὐτῆς εἰς πάσας τὰς σχέσεις καὶ τὰς πτυχὰς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Διότι ὁ ὑψίστος καὶ αἰώνιος ἱερεὺς Ἰησοῦς Χριστὸς παρέχει αὐτοῖς μετοχὴν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἱερωσύνην, ἵνα προσάγωσιν πνευματικὴν λατρείαν πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ὡς «ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνεγέχαι πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α' Πέτρ. 2, 5). Ὁ μέγας

καλλιεργοῦνται πρὸς ἀντίδρασιν ἐναντίον ἐπικινδύνων ρευμάτων διὰ τοὺς λαοὺς. Οἱ ναοὶ εἶναι ἐργαστήρια πολιτισμοῦ, εὐτυχίας καὶ σωτηρίας. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν τόσων ἀτασθαλιῶν ἐκ τόσων ἀφορμῶν, τῶν ἀντινομιῶν καὶ τῆς παντοσείδους ἐγκληματικότητος, εἴτε αὕτη φέρει τὴν ὀνομασίαν τῆς νεότητος εἴτε ἄλλης, οἱ ναοὶ ἀποτελοῦν τὴν ὑπόσχεσιν ἐλπίδος καὶ τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν διὰ τὰ ἔθνη καὶ τὰς κοινωνίας. Πιστεύω λοιπόν, ὅτι ἡ ἐξασφάλισις μονίμων ναῶν διὰ τοὺς Ἕλληνας Ὀρθόδοξους τῆς Δυτικῆς Γερμανίας δὲν εἶναι μόνον ἐν ἑκ τῶν σπουδαιότερων καθήκόντων μας, ἀλλὰ καὶ ὑψίστη ἀνάγκη ἐξ ὧν πλευρῶν καὶ ἂν ἤθελεν ἐξετασθῇ.

Καλῶς ἐλέχθη, ὅτι ἡ ἀνέγερσις ἐνός ναοῦ σημαίνει τὸ κλείσιμον μιᾶς φυλακῆς. Εἰς τὴν περιπτώσιν μας ὅμως δὲν πρόκειται περὶ τῆς κυριολεξίας, ἀλλὰ καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἀτομικῶν ἢ ὀμαδικῶν φυλακῶν ἐν τῇ μεταφορικῇ των ἐννοίᾳ. Ἡ μεγαλειότερα φυλακὴ δι' ἕνα ἐλεύθερον ἄνθρωπον δύναται νὰ εἶναι ἡ στέρησις τόσων πραγμάτων, ἡ μόνωσις, ἡ νοσταλγία, ἐν πνευματικῶν ἢ οἰκογενειακῶν πρόβλημα καὶ τόσα ἄλλα τὰ ὁποῖα, ὅταν τὰ φέρῃ εἰς τὸν πνευματικόν του, ὅστις θὰ τὸν ἀναμένη μετ' ἐγκαρδιότητα καὶ προθυμίαν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν ἰδικόν του ναόν, τὸν Ὀρθόδοξον Ναόν, ὅστις θὰ εὐρίσκειται πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πιστῶν, τὴν ἀνακούφισιν δύναται νὰ εὐρῃ.

Ταῦτα μετ' εὐλικρίνειας καὶ ἀγάπην Θεοῦ. Τὸ πρόβλημα εἶναι ὀδυνηρόν.

Ὁ Θεὸς βοηθεῖ οὐχὶ μόνον τοὺς τολμηροὺς, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι πιστεύουν εἰς Αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς Ἱεροὺς σκοποὺς, τοὺς ὁποῖους ἐτάχθησαν νὰ ἐπιδιώκουν. Ἄλλωστε Ἐκεῖνος εἶπεν: «Κρούετε καὶ ἀνοίγησεται ὑμῖν...».

Πρέπει νὰ ἀνοίξῃ ἡ θύρα. Καὶ τοῦτο διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου.

† Ὁ Μητροπολίτης Γερμανίας ΠΟΛΥΕΥΚΤΟΣ

προφήτης Χριστός μεταδίδει ἐκ τοῦ ἰδίου προφητικοῦ ἀξιώματος καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς, ὅπως γίνωσι κήρυκες τῆς πίστεως πρὸς ἐλπιζόμενα πράγματα (Ἐβρ. 11, 1) καὶ εὐαγγελίζονται ἰδίως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ παντί. Ἐννοεῖται, ὅτι πρὸς τοῦτο δέον νὰ μελετῶσι βαθύτερον τὰς ἀποκεκαλυμμένες ἀληθείας. Πρὸς τούτοις ὁ Κύριος ἐδωρήσατο τοῖς λαϊκοῖς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν, ὅπως ζῶσιν ἐν βασιλικῇ ἐλευθερίᾳ, καὶ δι' αὐταπαρνήσεως καὶ ἀγίας ζωῆς κατανικῶσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ κράτος τῆς ἀμαρτίας. Ὁ Κύριος θέλει, ὅπως καὶ διὰ τῶν πιστῶν λαϊκῶν διαδίδῃται ἡ βασιλεία του, ἡ βασιλεία τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ζωῆς, ἡ βασιλεία τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς χάριτος, ἡ βασιλεία τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης. Ἐν τῇ βασιλείᾳ ταύτῃ («καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ») (Ρωμ. 8, 21). Οἱ λαϊκοὶ ὀφείλουσι νὰ μάθωσι νὰ διακρίνωσιν ἀκριβῶς μετὰ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθήκοντων αὐτῶν, ἅτινα ἔχουσι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Κοινωνίαν, καὶ νὰ ἐναρμονίζωσιν αὐτά. Οἱ λαϊκοὶ δικαιῶνται νὰ μετέχωσι δαψιλῶς τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πρὸ πάντων τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ τῶν μυστηρίων, μέσῳ τῶν κληρικῶν. Ὅπως ἐπίσης ὀφείλουσι νὰ ἀποδέχωνται ἐν χριστιανικῇ ὑπακοῇ τοὺς ὀρισμοὺς τῶν ἑαυτῶν ποιμένων· «αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες» (Ἐβρ. 13, 17). Ἐξ ἄλλου ὅμως ὀφείλουσι καὶ οἱ κληρικοὶ νὰ ἀναγνωρίζωσι καὶ προάγωσι τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν καὶ εὐθύνην τῶν λαϊκῶν, ἀκούοντες τῶν συμβουλῶν αὐτῶν καὶ παρέχοντες αὐτοῖς ἐλευθερίαν καὶ χῶρον πρὸς δρᾶσιν καὶ ἀνάπτυξιν ἰδίας πρωτοβουλίας ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν ποιμένων. Ἐκ τῶν τοιούτων στενῶν σχέσεων ἐμπιστοσύνης καὶ συνεργασίας μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν δύναται νὰ προέλθωσι πολλὰ τὰ καλὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐν τῷ ε' κεφαλαίῳ, τῷ ἐπιγραφομένῳ «ἡ γενικὴ κλησις εἰς ἀγιότητα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», διδάσκειται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἁγία, καθ' ὅσον ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὑμνεῖται ὡς ὁ «μόνος ἅγιος» μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Πνεύματος, ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς νύμφην αὐτοῦ καὶ «ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ» (Ἐφεσ. 5, 25/6), ἠνώθη δὲ μετ' αὐτὴν ὡς σῶμά του καὶ διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐχαρίτωσεν αὐτὴν δαψιλῶς πρὸς δόξαν Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πάντες, ποιμένες καὶ ποιμενομένοι, εἶναι κεκλημένοι εἰς ἀγιότητα, συμφώνως πρὸς τὸ ἀποστολικὸν ρῆμα: «τοῦτο γὰρ ἐστὶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν» (Α' Θεσ. 4, 3. Ἐφεσ. 1, 4). Ἡ ἀγιότης δὲ αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἐκδηλοῦται ἀκαταπαύστως εἰς τοὺς καρποὺς τῆς χάριτος, ὅς ἐν τοῖς πιστοῖς παράγει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς διδάσκαλος καὶ ὑπογραμμὸς πάσης τελειότητος, ἐκήρυξε πρὸς τοὺς μαθητάς του: «ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν» (Ματθ. 5, 48). Οἱ ὄπαδοι

τοῦ Χριστοῦ εἶναι κεκλημένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ δεδικαιωμένοι ἐν Χριστῷ, ἐν τῷ βαπτίσματι δὲ τῆς πίστεως ἐγένοντο ἀληθῶς υἱοὶ Θεοῦ καὶ θείας κοινωνοὶ φύσεως, οὕτω δὲ ἐγένοντο ὄντως ἅγιοι. Ὅθεν ὀφείλουσι τὴν ἡν ἔλαβον ἀγιότητα νὰ διατηρήσωσιν ἐν τῇ ζωῇ, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὴν τελειοποιήσωσι. Διὸ καὶ προτρέπονται ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου, ὅπως ζῶσι «καθὼς πρέπει ἅγιοις» (Ἐφεσ. 5, 3), ἐνδύομενοι, «ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγγνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν» (Κορ. 3, 12) καὶ ἀποκτώντες τοὺς διὰ τὴν ἀγιότητα καρποὺς τοῦ Πνεύματος (Γαλ. 5, 22. Ρωμ. 6, 22). Πρὸς τὴν ἀγιότητα δέον νὰ κατατείνωσιν οἱ κληρικοὶ ὅλων τῶν βαθμῶν, οἱ λαϊκοὶ, ἔγγαμοι καὶ ἄγαμοι, οἱ πένητες καὶ οἱ ἀσθενεῖς, καὶ γενικῶς πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες, πρὸς ὅς ἡ Σύνοδος παρέχει τὰς προσηκούσας συμβουλὰς, συνιστῶσα, σὺν ἄλλοις, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον, τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν μυστηριακὴν καὶ λατρευτικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ γενικῶς τὴν ἀσκησιν πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, τῶν ἀγουσῶν εἰς τὴν ἀγιότητα.

Ἐν τῷ στ' κεφαλαίῳ, τῷ ἐπιγραφομένῳ «οἱ μοναχοί», διδάσκειται, ὅτι αἱ μοναχικαὶ ὑποσχέσεις ἢ ἄλλως λεγόμεναι εὐαγγελικαὶ συμβουλαί: τῆς ἀγαμίας, τῆς πτωχείας καὶ τῆς ὑπακοῆς, ἐδραζόμεναι ἐπὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κυρίου καὶ συνιστώμεναι ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, τῶν πατέρων, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, τὸ ὅποῖον ἡ Ἐκκλησία παρέλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ διατηρεῖ πάντοτε αὐτάς. Οἱ μοναχοὶ προσφέρουσι πολλὴν βοήθειαν πρὸς προαγωγὴν τῶν μελῶν καὶ τοῦ ὅλου σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸ ἱεραρχικὸν πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας οἱ μοναχοὶ δὲν ἀποτελοῦσιν ἐνδιάμεσόν τινα τάξιν μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν, ἀλλὰ μᾶλλον προσέρχονται ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν τάξεων. Διὰ τῶν μοναχικῶν ὑποσχέσεων ὑποχρεοῦται ὁ μοναχὸς εἰς τὴν τήρησιν τῶν μνημονευθειῶν τριῶν εὐαγγελικῶν συμβουλῶν καὶ εἰς τὴν ὀλοσχερῆ καθοσίωσίν του εἰς τὸν Θεόν, ἀφιερῶν ἅμα τὴν πνευματικὴν του ζωὴν καὶ ἐπ' ἀγαθῶν ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας. Ὡστε ἡ τάξις τῶν μοναχῶν δὲν ἀποτελεῖ μὲν μέρος τῆς ἱεραρχικῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀνήκει ὅμως σταθερῶς εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἀγιότητα αὐτῆς. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία ἔργον ἔχει νὰ κατευθύνῃ τὸν Μοναχισμόν, ἐπαγρυπνοῦσα ἐπὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν αὐτοῦ καὶ τῶν διαφόρων ἰδρυμάτων αὐτοῦ. Οἱ δὲ μοναχοὶ ὀφείλουσι νὰ ἐκπληρῶσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πρὸ πάντων τὰ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, καὶ νὰ ἀπονέμωσι σεβασμὸν καὶ ὑπακοὴν εἰς τοὺς ἐπισκόπους, προσπαθοῦντες νὰ ἐμμένωσι καὶ προκόπτωσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐν τῇ κλήσει, ἐν ἣ ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἐν τῷ ζ' κεφαλαίῳ, τῷ ἐπιγραφομένῳ «ὁ ἐσχατολογικὸς χαρακτήρ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας

καὶ ἡ ἐνότῃς αὐτῆς μετὰ τῆς οὐρανόυ 'Εκκλησίας»¹, διδάσκειται, ὅτι ἡ 'Εκκλησία, εἰς ἣν ἡμεῖς πάντες ἐκλήθημεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ ἐν ἣ ἐπιτυγχάνομεν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀγιότητα, θὰ τελειωθῇ ἐν τῇ οὐρανώ δόξῃ, ὅταν ἔλθῃ ὁ χρόνος τῆς γενικῆς ἀποκαταστάσεως (Πράξ. 3, 21), ὅποτε ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους θὰ ἀνακαινισθῇ καὶ θὰ ἀνακεφαλαιωθῇ ἐν Χριστῷ ὁλόκληρος ὁ κόσμος ('Εφεσ. 1, 10. Κολ. 1, 20. Β' Πέτρ. 3, 10-13). 'Ο ἰδρῦσας τὴν 'Εκκλησίαν Κύριος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνεργῇ πάντοτε ἐν τῷ κόσμῳ, ἄγων πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ συνάπτων αὐτοὺς στενότερον μετ' αὐτῆς· διὰ τοῦ ἰδίου δὲ σώματος καὶ αἵματος τρέφει αὐτοὺς καὶ καθιστᾷ κοινωνοὺς τῆς δεδοξασμένης ζωῆς του. 'Ὡστε ἡ ἐπηγγελμένη καὶ προσδοκωμένη ἀποκατάστασις ἡμῶν ἔχει ἤδη ἀρχίσει ἐν Χριστῷ, συνεχίζεται ἐν τῇ ἀποστολῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ δι' αὐτοῦ χωρεῖ περαιτέρω ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ. «Τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήνησαν» λοιπὸν εἰς ἡμᾶς (Α' Κορ. 10, 11) καὶ ἡ ἀνακαινισις τοῦ κόσμου εἶναι προκαθορισμένη. Μέχρις ὅτου δὲ ἔλθωσιν «οἱ καινοὶ οὐρανοὶ καὶ ἡ καινὴ γῆ, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β' Πέτρ. 3, 13), θὰ φέρῃ ἡ στρατευομένη 'Εκκλησία ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ τοῖς ἰδρύμασιν αὐτῆς, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἐγκόσμιον τοῦτον χρόνον, τὴν μορφήν τοῦ κόσμου, ὅστις παρέρχεται, καὶ θὰ διάγῃ μετὰ τῶν

1) Περὶ τῆς προηγηθείσης συνοδικῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἡ «Herder-Korrespondenz» (αὐτόθι σ. 79) παρατηρεῖ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Scharf kritisiert wurde auch, dass im Text jeder Hinweis auf den Heiligen Geist fehle (Ziadé, Butler). Ziadé meinte, es sei merkwürdig, dass in einem Kapitel über die eschatologische Vollendung der Gläubigen und der Kirche nicht gesagt werde, dass die Kirche durch den Heiligen Geist vollendet wird. Eine stärkere Hervorhebung der pneumatologischen Dimension sei notwendig, wolle man, dass sich der christliche Osten im Text wiedererkenne. Butler stellte fest, der Heilige Geist werde nur einmal erwähnt, und zwar in einer Weise, dass man den Eindruck habe, als ob nur Vater und Sohn lateinisch verehrt würden. Die wesentlichste Kritik am Text kam aber von einer gemischten Gruppe von Bischöfen (Elchinger, Ancel, Pont y Gol, Darmajuwana): Sie bezog sich auf den Entwurf als solchen und deckte zugleich einige schwache Punkte im ganzen Kirchenschema auf: der Text sehe nur moralisch-asketische Zusammenhänge, nicht aber den seinhaften Sinn der irdischen Wirklichkeiten und ihren Bezug zur endzeitlichen Vollendung des Menschen und der Kirche. Einerseits bringe der Text keine wirkliche Lehre über die endzeitliche Vollendung der Kirche und der Menschheit (Darmajuwana, Elchinger), andererseits sehe er die irdischen Wirklichkeiten entweder gar nicht oder unter nur negativem Aspekt. Die Verheissung der Vollendung fordere ein Sicheinlassen auf die Dinge dieser Welt, weil durch sie diese Dinge Ewigkeitswert erhalten (Ancel). Dadurch, dass in dem Schema drei Kapitel der «transzendenten» Betrachtung der Kirche gewidmet seien (5, 6, 7), erhalte das ganze Schema eine einseitig «transzendente Färbung», während eine lehrhafte Grundlage für das Wirken der Kirche in der Welt und ihre Bezogenheit auf die konkreten Dinge der Welt, über die die Kirche zur Vollendung kommt, völlig fehle (Pont y Gol). Dieser Mangel habe seinen Grund im Fehlen einer organischen Darstellung der Sendung der Kirche und deren verschiedenen Aspekten».

δημιουργημάτων τῆς κτίσεως, ἥτις «συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν, ἀπεκδεχομένη τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 8, 19-22). Καίτοι ὁμως εἴμεθα (υἱοὶ τοῦ Θεοῦ), δὲν ἔχομεν εἰσέτι φανερωθῆ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ δόξῃ (Κολ. 3, 4), ἐν ἣ «ὅμοιοι τῷ Θεῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν» (Α' Ἰωάν. 3, 2). «Ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου» (Β' Κορ. 5, 6) καὶ, «τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος ἔχοντες, ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν» (Ρωμ. 8, 23), «ἐπιθυμῶντες ἔχοντες εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι» (Φιλιπ. 1, 23). 'Επειδὴ ὁμως ἀγνοοῦμεν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, ὀφείλομεν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου νὰ γρηγορῶμεν, ὅπως εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου ζωῆς ἡμῶν εἰσέλθωμεν μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους καὶ συναριθμηθῶμεν μετὰ τῶν «εὐλογημένων» (Ματθ. 25, 31-46) καὶ μὴ, ὡς πονηροὶ καὶ ὀκνηροὶ δοῦλοι, πορευθῶμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον (Ματθ. 25, 26. 41). Διότι, πρὶν ἢ δυνηθῶμεν νὰ συμβασιλεύσωμεν μετὰ τοῦ δεδοξασμένου Χριστοῦ, «φανερωθῆναι δεῖ πάντας ἡμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἐπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακὸν» (Β' Κορ. 5, 10). 'Ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ κόσμου «ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως» (Ἰωάν. 5, 29. Ματθ. 25, 46). 'Ὅθεν προσδοκῶμεν τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου (Τίτ. 2, 13), «ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φιλιπ. 3, 21). Θὰ «ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πάσι τοῖς πιστεύουσι» (Β' Θεσ. 1, 10). Μέχρις ὅτου λοιπὸν ἔλθῃ ὁ Κύριος («ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ» (Ματθ. 25, 31) καὶ καταργηθῇ ὁ θάνατος, ὑποτασσομένων τῷ Χριστῷ τῶν πάντων (Α' Κορ. 15, 26/7), στρατεύονται ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν ὀπαδῶν του ἐπὶ τῆς γῆς, ἄλλοι δὲ ἔχοντες ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τῆς ζωῆς ταύτης, ἐνῶ ἄλλοι δεδοξασμένοι θεωροῦσι τὸν Τριαδικὸν Θεόν, καθὼς ἐστίν. 'Ἡμεῖς δὲ πάντες ἔχομεν, εἰ καὶ ἐν διαφόρῳ βαθμῷ καὶ κατὰ διάφορον τρόπον, κοινωνίαν ἐν τῇ αὐτῇ πρὸς τὸν Θεόν καὶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἀναπέμπομεν τῷ Θεῷ ἡμῶν τὴν αὐτὴν δοξολογίαν. Πάντες δηλαδὴ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἔχοντες τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, συναύξονται ἐν τῇ μετ' Ἐκκλησίᾳ καὶ κοινωνοῦσι μετ' αὐτοῦ καὶ μετ' ἀλλήλων. 'Ἡ ἐνότῃς δὲ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὀδοιπορούντων μετὰ τῶν ἀποικουμένων καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ τοῦ Χριστοῦ ὄντων ἀδελφῶν οὐδαμῶς διακόπτεται, ἀλλὰ, κατὰ τὴν σταθερὰν πίστιν τῆς 'Εκκλησίας, πολλῶ μᾶλλον ἐνισχύεται διὰ τῆς κοινωνίας πνευματικῶν ἀγαθῶν. 'Ὅντες δηλαδὴ οἱ μακάριοι ἡνωμένοι ἐσωτερικώτερον μετὰ τοῦ Χριστοῦ, στερεοῦσιν ἰσχυρότερον ἅπασαν τὴν 'Εκκλησίαν ἐν τῇ ἀγιότητι, ἀναφέρουσι τὴν ἣν αὐτὴ προσφέρει τῷ Θεῷ λατρείαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ποικιλοτρόπως συμβάλλουσι πρὸς περαιτέρω οἰκοδομὴν αὐτῆς (Α' Κορ. 12, 12-27). Διότι ἐν τῇ πατρίδι δεκτοὶ γενόμενοι καὶ παρόντες ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, δὲν παύονται δι' αὐτοῦ

καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ νὰ πρεσβεύωσιν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα, προβάλλοντες τὰς ἀξιωμασίας, ἃς ἀπέκτησαν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τοῦ ἐνὸς Μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Χριστοῦ Ἰησοῦ (Α' Τιμ. 2, 5), διακονήσαντες τῷ Κυρίῳ ἐν πᾶσι καὶ ἀνταναπληρώσαντες ἐν τῇ σαρκὶ αὐτῶν «τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία» (Κολ. 1, 24). Οὕτω διὰ τῆς ἀδελφικῆς φροντίδος αὐτῶν εὐρίσκει ἡ ἀσθένεια ἡμῶν δαψιλῆ βοήθειαν. Τὴν κοινωνίαν ταύτην τοῦ ὅλου μυστικοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ βαθέως γινώσκουσα ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία, ἐτέλει ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας μετὰ μεγάλης εὐλαβείας μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, διότι εἶναι «ὄσια καὶ εὐσεβῆς ἡ ἐπίνοια, περὶ τῶν τεθνηκότων τὸν ἐξυλασμὸν ποιεῖν τῆς ἁμαρτίας ἀπολυθῆναι» (Β' Μακ. 12, 46). Ἐπειδὴ δὲ αἰετοτε ἐπίστευσεν ἡ Ἐκκλησία, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, οἱ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν δόντες ὑπερτάτην μαρτυρίαν πίστεως καὶ ἀγάπης, εἶναι μετ' ἡμῶν καθ' ὅπως ἰδιάζοντα τρόπον συννημένοι, ἐτίμησε μετ' ἰδιαιτέρας εὐλαβείας αὐτούς, ὁμοῦ μετὰ τῆς μακαρίας παρθένου Μαρίας καὶ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, καὶ ἐπεκαλέσθη εὐσεβῶς τὴν πρεσβευτικὴν βοήθειαν αὐτῶν. Εἶτα συγκατηριθμήθησαν μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλοι, ὅσοι ἀκριβέστερον ἐμιμήθησαν τὴν παρθενίαν καὶ τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τέλος ἄλλοι, ὅσοι παρέδωκαν εἰς τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν μίμησιν τῶν πιστῶν τὴν ἐξαιρετὸν ἀσκησιν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ τὰ θεῖα χαρίσματα τῶν εὐσεβῶν. Διότι, ἀναθεωροῦντες τὸν βίον τῶν πιστῶν μιμητῶν τοῦ Χριστοῦ, παρορμώμεθα νὰ ἐπιζητῶμεν τὴν μέλλουσαν πόλιν (Ἐβρ. 13, 14, 10) καὶ συνάμα νὰ ἀναζητῶμεν ἀσφαλεστέραν ὁδόν, ὅπως δυνηθῶμεν, ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς του ἕκαστος, νὰ φθάσωμεν εἰς τελείαν ἔνοσιν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἥτοι ἁγιότητα, διὰ τῶν ἐναλλασσομένων ἐπιγείων συνθηκῶν. Ἄλλ' οὐ μόνον χάριν τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς μιμήσεως ἐορτάζομεν τὴν μνήμην τῶν ἁγίων, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἵνα κρατύνηται ἡ ἐνότις ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ἀσκήσεως ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης (Ἐφεσ. 4, 1-6). Διότι καθὼς ἡ χριστιανικὴ κοινωνία μεταξὺ τῶν ὁδοιπορούντων ἐπὶ τῆς γῆς φέρει ἡμᾶς ἐγγύτερον πρὸς τὸν Χριστόν, οὕτω καὶ ἡ κοινωνία μετὰ τῶν ἁγίων συνδέει ἡμᾶς μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ, ὡς ἀπὸ πηγῆς καὶ κεφαλῆς, ρεεῖ πᾶσα χάρις καὶ ζωὴ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν προσήκει, ὅπως ἀγαπῶμεν τοὺς φίλους καὶ συγκαληρονόμους τούτους τοῦ Χριστοῦ, ἡμετέρους δὲ ἀδελφούς καὶ ἐξαιρέτους εὐεργέτας, καὶ ἀποδίδωμεν τῷ Θεῷ τὴν ὀφειλομένην εὐχαριστίαν δι' αὐτούς, ἐπικαλούμεθα δὲ τὴν βοήθειαν αὐτῶν καὶ καταφεύγωμεν εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἰσχυρὰν συναντίληψιν αὐτῶν, ἵνα πρεσβεύωσιν ὑπὲρ ἡμῶν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ὁ μόνος λυτρωτὴς καὶ σωτὴρ ἡμῶν. Πᾶσα δηλαδὴ γνησία ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης ἡμῶν πρὸς τοὺς ἁγίους, κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, ἀναφέρεται τελικῶς πρὸς τὸν Χριστόν, ὅστις εἶναι τὸ στέμμα πάντων τῶν ἁγίων, δι' αὐτοῦ

δὲ πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι θαυμαστός ἐν τοῖς Ἀγίοις αὐτοῦ καὶ δοξάζεται ἐν αὐτοῖς.

Τὸ ἡ' καὶ τελευταῖον κεφάλαιον, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἡ μακαρία ἀειπαρθένος μήτηρ τοῦ Θεοῦ Μαρία ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας», πραγματεύεται τὸ σπουδαιότατον θέμα τῆς λατινικῆς Μαρριολογίας, τὸ ὁποῖον, καίτοι μετὰ πολλῆς τῆς προφυλάξεως καὶ μετριοπαθείας συντεταγμένον, παρουσιάζει οὐχ ἥττον τὰς γνωστὰς λατινικὰς ὑπερβολὰς καὶ ἀποκλίσεις ἀπὸ τῆς περὶ τῆς Θεοτόκου γνησίας διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς συνεχιζούσης ἐκείνην Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας². Ἴδου τὸ περιεχόμενον καὶ τοῦ τελευταίου τούτου κεφαλαίου: Θέλων ὁ πανάγαθος καὶ πάνσοφος Θεὸς νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, «ἐξαπέστειλεν, ὅτε ἤλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός... ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν» (Γαλ. 4, 4-5). Οὗτος, δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, κατήλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐγένετο σὰρξ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου. Τὸ θεῖον τοῦτο μυστήριον τῆς σωτηρίας ἀποκαλύπτεται ἡμῖν καὶ συνεχίζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣν ὁ Κύριος ἱδρυσεν ὡς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, καὶ ἐν ἣ ὀφείλουσιν οἱ πιστεύοντες καὶ ἠνωμένοι μετὰ τῆς Κεφαλῆς, τοῦ Χριστοῦ, καὶ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ νὰ ἐορτάζωσι τὴν μνήμην πρὸ πάντων τῆς ἐνδόξου ἀειπαρθένου Μαρίας, μητρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ παρθένος Μαρία, ἥτις κατὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τοῦ Ἀγγέλου συνέλαβεν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ σώματι αὐτῆς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ζωὴν, γινώσκειται καὶ τιμᾶται ὡς ἀληθὴς μήτηρ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος. Ἀπολυτρωθεῖσα διὰ τῶν ἀξιωμασθίων τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς κατ' ἐξαιρετὸν τρόπον καὶ ἐνωθεῖσα μετ' αὐτοῦ κατὰ σθενότατον καὶ ἀδιάλυτον τρόπον, ἔτυχε τῆς ὑψίστης

2. Περὶ τῆς συνοδικῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἡ «Καθολικὴ» (37 (1964) φῦλ. 1408, σ. 4) γράφει, ὅτι «αἱ γνώμαι ἐδιχάστησαν. Οἱ μὲν ἔκριναν ὅτι τὸ κεφάλαιον δὲν εἶναι ἀρκούντως θεομητορικόν, ἐζήτησαν δὲ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ τίτλου «Μήτηρ τῆς Ἐκκλησίας», περισσοτέραν ἀνάπτυξιν τῆς ἐνοίας τῆς «μεσιτείας» τῆς Παναγίας, τῆς πνευματικῆς μητρότητος αὐτῆς, καὶ ἀφιέρωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἄσπιλον καρδίαν αὐτῆς, τέλος δὲ ὑπεστήριξαν ὅτι ἡ Παναγία εἶναι μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς οἰονεὶ συλλυτρώτρια τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ φανῇ ἐν τῷ σχεδίῳ (!) Ἄλλοι τὸναντίον θεωροῦν, ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο ὑστερεῖ εἰς ἀκρίβειαν καὶ παρασύρεται ἐκ λεκτικῆς εὐκολίας εἰς ὑπερβολὰς ἐνεκα μεγάλης πρὸς τὴν Παναγίαν εὐλαβείας. Ὁρισμένως οἱ καρδινάλιοι Λεζὲ καὶ Μπέα ἐζήτησαν περισσοτέραν λεκτικὴν καὶ θεολογικὴν ἀκρίβειαν καὶ ἠὺχθήθησαν ὅπως ἀπαλειφθῇ ἐκ τοῦ σχεδίου ὁ ὅρος «μεσιτρια»—διότι ἡ εἰσαγωγή αὐτοῦ ἐντὸς δογματικοῦ σχεδίου εἶναι πρόωρος καὶ δυσμενὴς πρὸς τὸν Οἰκουμενισμὸν—καὶ ὅπως ἀναφερθῶσι τὰ εὐαγγελικὰ χωρία, τὰ ὁποῖα ἐνοῖ «μαριολόγοι» ἀποκαλοῦν «ἀντιμαριολογίας»· διότι ταῦτα, τὰ ὁποῖα κατὰ τοὺς Διαμαρτυρομένους ἡμεῖς ἐπικαλύπτομεν ἢ ἀρνούμεθα, δύνανται σπουδαίως νὰ χρησιμεύσωσιν, ἵνα δοθῇ ὀρθὴ κατεύθυνσις εἰς τὴν πρὸς τὴν Παναγίαν εὐλάβειαν. Δηλαδὴ ἡ εὐλάβεια ὀφείλει νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν θεολογίαν καὶ νὰ ἐξαρθῇ ἐξ αὐτῆς. Περὶ δὲ τὸν τίτλον «Μήτηρ τῆς Ἐκκλησίας» διεξήχθη διεξοδικὴ καὶ ἐντονος συζήτησις, ὑπεστηρίχθη δὲ ὑπὸ πολλῶν ἡ ἐγκραταίεψίς του, διότι εἶναι ἀγνωστός εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ διότι θὰ δημιουργήσῃ πολλὰ λεπτὰ προβλήματα».

γελία περί τῆς νίκης κατὰ τοῦ ὄφους, ἥτις ἐδόθη εἰς τοὺς πεσόντας εἰς τὴν ἁμαρτίαν προπάτορας (Γεν. 3, 15). 'Ομοίως ὑποδηλοῦται ἡ Παρθένος, ἥτις θὰ συλλάβῃ καὶ θὰ γεννήσῃ Υἱὸν καὶ θὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν 'Εμμανουὴλ ('Ησ. 7,17. Μιχ. 5,2-3. Ματθ. 1,22-23). Καὶ μετὰ μακρὰν ἀναμονὴν τῆς ἐπαγγελίας ἦλθε τέλος τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ δι' αὐτῆς ἤρχισεν ἡ νέα οἰκονομία τῆς σωτηρίας, ὅτε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ προσέλαβεν ἐξ αὐτῆς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἵνα σώσῃ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς σαρκὸς του... Κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν ἡ Παρθένος τῆς Ναζαρέτ χαιρετίζεται ὑπὸ τοῦ 'Αγγέλου ὡς «κεχαριτωμένη» (Λουκ. 1, 28), αὐτὴ δὲ ἀπήντησε πρὸς τὸν οὐράνιον 'Αγγελοῦ: «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου» (Λουκ. 1, 38). Καὶ οὕτως ἡ θυγάτηρ τοῦ 'Αδὰμ Μαρία ὑπήκουσεν εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐγένετο Μήτηρ τοῦ 'Ιησοῦ καὶ, πληροῦσα τὴν περὶ τῆς σωτηρίας βουλὴν τοῦ Θεοῦ, ἀφωσιώθη ὀλοκληρωτικῶς καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐλευθέρως πάσης ἁμαρτίας, ὡς δούλη Κυρίου, εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Υἱοῦ τῆς, διακονοῦσα ὑπ' αὐτὸν καὶ μετ' αὐτοῦ, χάριτι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας... 'Εκδηλοῦται δὲ ἡ σύνδεσις αὐτῆς τῆς Μητρὸς μετὰ τοῦ Υἱοῦ τῆς ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Παρθένου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Μαρίας εἰς τὴν 'Ελισάβετ (Λουκ. 1,41-45), κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ 'Ιησοῦ (Λουκ. 2, 6-20), κατὰ τὴν ὑπαπαντὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Συμεῶν, προφητεύσαν-

nichts festzulegen, was theologisch nicht völlig geklärt sei. Der Titel «Mediatrix» bleibe nach wie vor ungeklärt. Zudem werden Bibelstellen, z. B. Gen. 3,15 und Joh. 19, 25, ohne Erklärungen in einem ganz bestimmten Sinne zitiert, während sich die heutige Exegese über deren Interpretation durchaus einig sei. In diesem Punkte wurde ihm besonders nachdrücklich von Kardinal Silva Henriquez beigeplichtet, der verlangte, dass der ganze Text von einer Kommission von Exegeten zu überprüfen sei. 2. Die Warnung, Theologen und Prediger sollten nichts sagen, was den anderen Christen ein falsches Bild der katholischen Marienverehrung vermitteln könnte, solle im ökumenischen Interesse durch den positiven Hinweis ergänzt werden, dass die Marienlehre an Hand von Schrift und Tradition darzustellen sei, damit ihre wahren theologischen Fundamente von den anderen Christen leichter verstanden würden. 3. Mehrere Punkte seien näher zu klären. Die Aussage, dass die Marienverehrung sich wesentlich vom latreutischen Kult Christi unterscheide, könnte gerade das Gegenteil von dem bewirken, was sie intendiert. Sie scheine gerade zu besagen, die Kirche gewähre Maria den Kult der Anbetung, wenn auch in wesentlich anderer Weise. 4. Er bekenne ehrlich, dass er erwartet habe, das Kapitel würde «formal und direkt» von Maria in ihrer Beziehung zur Kirche handeln. Das geschehe jedoch erst im zweiten Teil. Was im ersten Teil gesagt werde, sei keineswegs überflüssig, aber es müsse so gesagt werden, dass es in das Schema als Ganzes passe. Das verlange aber eine christozentrischere Darstellung Marias als Mutter Christi, des Hauptes des mystischen Leibes. Darum müsse die Stellung Marias im Heilsplan in ekklesiologischer Sicht dargestellt werden. Das ganze Kapitel sei so zu überarbeiten, dass das ihm gesetzte Ziel ohne Zuhilfenahme unsicherer Lehren erreicht werde. («Herd.-Korresp.» 19 (1964) 80/1).

τὸς ὅτι «οὗτος ἔσται εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελύσεται ρομφαία» (Λουκ. 2, 34-35), εἶτα κατὰ τὴν ἀπώλειαν καὶ ἐπανεύρεσιν τοῦ δωδεκαετοῦς 'Ιησοῦ ἐν τῷ ἱερῷ, μεθ' ἣν αὐτὴ «διετῆρει πάντα τὰ ρήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» (Λουκ. 2, 41-51). 'Εν συνεχείᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Χριστοῦ ἐμφανίζεται ἡ μήτηρ του ἐν τῷ ἐν Κανᾷ γάμῳ ('Ιωάν. 2, 1-11), μακαρίζεται ὅτε ὁ 'Ιησοῦς («ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον») (Λουκ. 11, 14-28. Μάρκ. 3,31-35) καὶ ἀκολουθεῖ αὐτὸν μέχρι τοῦ Σταυροῦ ('Ιωάν. 19,25), ἀπὸ τοῦ ὁποῖο ὁ Υἱὸς τῆς ἐνεπιστεύθη αὐτὴν εἰς τὸν μαθητὴν του 'Ιωάννην ('Ιωάν. 19, 26-27), καὶ τελευταῖον συγκαταλέγεται αὐτὴ μετὰ τῶν 'Αποστόλων πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅτε «ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ 'Ιησοῦ» (Πράξ. 1, 14).

Εἷς καὶ μόνος εἶναι ὁ μεσίτης ἡμῶν, διδάσκει ὁ 'Απόστολος: «εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς 'Ιησοῦς, ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων» (Α' Τιμ. 2, 5-6). Τὴν μοναδικὴν ταύτην μεσιτείαν τοῦ Χριστοῦ οὐδόλως ἐπισκιαίνει ἡ μειοῖ, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐξαιρεῖ τὴν δύναμιν ταύτης, τὸ μητρικὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔργον τῆς Μαρίας. Διότι πᾶσα σωτήριος ἐπίδρασις τῆς ἀειμακαρίστου Παρθένου ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων προέργεται οὐχὶ ἐκ τινος πραγματικῆς ἀναγκαιότητος, ἀλλ' ἐκ τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀξιωμασιῶν τοῦ Χριστοῦ, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς μεσιτείας του, ἐξ ἧς ἀποκλειστικῶς ἐξαρτᾶται καὶ ἀντλεῖ πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς, οὐδαμῶς κωλυομένης, ἀλλὰ προαγομένης τῆς ἀμέσου ἐνώσεως τῶν πιστευόντων μετὰ τοῦ Χριστοῦ. 'Η μακαρία Παρθένος προωρίσθη ἐξ αἰδίου ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου ὡς μήτηρ τοῦ Θεοῦ καὶ διετέλεσεν ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ θεῖαν πρόνοιαν ἡ σεβαστὴ μήτηρ τοῦ θείου Σωτῆρος καὶ ἡ ταπεινὴ δούλη τοῦ Κυρίου. Συλλαβοῦσα, γεννήσασα καὶ θρέψασα τὸν Χριστόν, παραστήσασα αὐτὸν τῷ Πατρὶ ἐν τῷ ναῷ καὶ συμπαθοῦσα ὑπὸ τὸν Σταυρὸν μετὰ τοῦ θνήσκοντος Υἱοῦ τῆς, συνήργησε κατὰ μοναδικὸν τρόπον εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σωτῆρος ἐν ὑπακοῇ, πίστει, ἐλπίδι καὶ φλεγούσῃ ἀγάπῃ, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ὑπερφυσικῆς ζωῆς τῶν ψυχῶν. Διὰ τοῦτο εἶναι αὐτὴ καὶ ἡμῶν μήτηρ κατὰ χάριν. 'Η τοιαύτη δὲ μητρότης τῆς Μαρίας ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς χάριτος διαρκεῖ ἀκαταπαύστως ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, διὰ τοῦ Σταυροῦ, μέχρι τῆς ἐν τῇ αἰωνιότητι τελειώσεως πάντων τῶν ἐκλεκτῶν. Μεταστάσα δηλαδὴ εἰς τὸν οὐρανόν, δὲν διέκοψε τὸ σωτηριῶδες τοῦτο ἔργον, ἀλλὰ συνεχίζει αὐτὸ διὰ τῶν πολλαπλῶν πρεσβειῶν τῆς, ὅπως παράσχη ἡμῖν τὰς δωρεὰς τῆς αἰωνίου σωτηρίας. 'Εν τῇ μητρικῇ αὐτῆς ἀγάπῃ μεριμνᾷ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς, οἵτινες εἰσέτι εὐρίσκονται ἐν ὁδοιπορίᾳ καὶ κινδύνοις καὶ θλίψεσιν, ἕως ὅτου φθάσωσιν εἰς τὴν μακαρίαν πατρίδα. Διὰ ταῦτα ὀνομάζεται ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ ἡ μακαρία Παρθένος διὰ τῶν προσωνημιῶν τῆς πρέσβευς, τῆς βοηθοῦ, τῆς συναντιλήπτορος καὶ τῆς μεσιτρίας. 'Αλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ νοῆται οὕτως, ὥστε οὐδὲν ἀφαι-

ρεῖ και οὐδὲν προστίθῃσιν εἰς τὸ ἀξίωμα και τὸ ἔργον τοῦ μόνου μεσίτου Χριστοῦ... Τοιοῦτόν τι ὑποτεταγμένον ἔργον τῆς Μαρίας ἢ Ἐκκλησία δὲν διστάζει νὰ ὁμολογῇ και πάντοτε νὰ πληροφορῇ και νὰ λαλῇ εἰς τὴν καρδίαν τῶν πιστῶν, ἵνα οὗτοι ὑπὸ τὴν μητρικὴν ταύτην προστασίαν προσκολλῶνται ἐσωτερικώτερον εἰς τὸν Μεσίτην και Σωτῆρα. Ἄλλ' ἡ παμμακάριστος Παρθένος εἶναι ἐσωτερικῶς συνδεδεμένη και μετὰ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ δώρου και τοῦ ἔργου τῆς θείας μητρότητος, δι' οὗ εἶναι ἠνωμένη μετὰ τοῦ Υἱοῦ τῆς και Σωτῆρος, και διὰ τῶν ἑαυτῆς μοναδικῶν χαρίτων και δωρεῶν. Ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ὡς διδάσκει ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος⁵, εἶναι τύπος τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ τάξει δηλαδὴ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης και τῆς τελείας μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνώσεως. Διότι ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις αὐτοδικαίως καλεῖται και αὐτὴ μήτηρ και παρθένος, ἡ μακαρία παρθένος Μαρία προηγείται, καθ' ὅσον καθ' ἑξοχώτερον και μοναδικώτερον τρόπον παριστᾷ αὐτὴ τὸ πρότυπον τῶν τῆς παρθένου, ὅσον και τῆς μητρός... Αἱ ἀρεταὶ τῆς Μαρίας ἀποτελοῦσι παράδειγμα και διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες στρέφουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν πρὸς τὴν Μαρίαν, ἥτις φωτίζει ἀπασαν τὴν κοινωνίαν τῶν ἐκλεκτῶν ὡς εἰκὼν τῶν ἀρετῶν... Ἡ Παρθένος αὐτὴ ἐγένετο ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς ὑπογραμμὸς τῆς μητρικῆς ἐκείνης ἀγάπης, ὑφ' ἧς δέον νὰ ἐμφυχῶνται πάντες ὅσοι συνεργάζονται ἐν τῷ ἀποστολικῷ ἔργῳ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀναγέννησιν τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Μαρία δικαίως τιμᾶται ἰδιαίτερος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὸν Χριστόν, ἀλλ' ὑπεράνω πάντων τῶν Ἀγγέλων και τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἡ ἀγιωτάτη μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἡ παρυστάσα ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῦ Χριστοῦ. Ἡδὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐτιμῆθη ἡ μακαρία Παρθένος ὡς «Θεοτόκος», ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς ὁποίας καταφεύγουσιν ἱκετεύοντες οἱ πιστοὶ ἐν πᾶσι τοῖς κινδύνοις και ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν. Ἰδιαίτατα ἀπὸ τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431) ἡ τιμὴ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Μαρίαν ἐνετάθη θαυμαστῶς, ἐν προσκυνήσει και ἀγάπῃ, ἐν ἐπικλήσει και μιμῆσει, κατὰ τοὺς ἰδίους προφητικὸς λόγους: «μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί, ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς» (Λουκ. 1, 48). Ἄλλ' ἡ τιμὴ αὐτῆ, ἥτις ὑψίσταται πάντοτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ και εἶναι ὅλως μοναδική, διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς λατρείας, τῆς προσφερομένης τῷ ἐνανθρωπήσαντι Λόγῳ σὺν τῷ Πατρὶ και τῷ Πνεύματι. Αἱ διάφοροι μορφαὶ τῆς τιμῆς τῆς Θεοτόκου, ἃς ἀναγνωρίζει ἡ Ἐκκλησία ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς ὑγιαίνουσας και ὀρθοδόξου διδασκαλίας, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν, τῶν χρόνων και τῶν τόπων, ἐτι δὲ τοῦ χαρακτῆρος και τῆς πνευματικότητος τῶν πιστῶν, ἐπενεργοῦσιν οὕτως, ὥστε ἐν τῇ τιμῇ τῆς μητρός, αὐτὸς ὁ Υἱός, ἐν ᾧ «ἐκτίσθη τὰ πάντα» (Κολοσ. 1, 16) και ἐν ᾧ ὁ Θεὸς «εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι»

5. Ἀμβροσίου, Expos. Lc. II, 7. Migne P.L. 15, 1555.

(Κολοσ. 1, 19), γινώσκεται ὀρθῶς, ἀγαπᾶται, δοξάζεται και αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ ἐκπληροῦνται... Καθὼς δὲ ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, δεδοξαμένη ἤδη ἐν τῷ οὐρανῷ, εἶναι εἰκὼν και ἀπαρχὴ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ὀλοκληρωθησομένης Ἐκκλησίας, οὕτω προλαμβάνει αὐτὴ και ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐλευσέως («τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου») (Β' Πέτρ. 3, 10), ὡς σημεῖον ἀσφαλούς ἐλπίδος και παραμυθίας τοῦ ὁδοιποροῦντος λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν ἀγίαν ταύτην Σύνοδον προκαλεῖ μεγάλην χαρὰν και παραμυθίαν, ὅτι και παρὰ τοῖς δισταμένοις ἀδελφοῖς δὲν ἐλλείπουσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀπονέμουσι τὴν ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Κυρίου και Σωτῆρος, και μάλιστα παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς, οἵτινες ἐνοῦνται ἐν τῇ τιμῇ τῆς ἀειπαρθένου μητρός τοῦ Θεοῦ μετὰ ζέοντος ζήλου και ἀφωσιωμένης ψυχῆς. Εἴθε πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες νὰ ἱκετεύουσι θερμῶς τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ και μητέρα τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αὐτῆ, ἥτις διὰ τῶν προσευχῶν τῆς συμπαρέστη ἐν ἀρχῇ τῆς Ἐκκλησίας και εἶτα ὑψώθη ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπεράνω πάντων τῶν μακαρίων και τῶν Ἀγγέλων, πρεσβεύη μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων πρὸς τὸν Υἱὸν αὐτῆς, ἕως οὗ πᾶσαι αἱ οἰκογένειαι τῶν λαῶν, αἱ τε κοσμοῦμεναι διὰ τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος και αἱ ἀγνοοῦσαι εἰσέτι τὸν ἑαυτῶν Σωτῆρα, συναχθῶσιν εὐτυχῶς ἐν εἰρήνῃ και ὁμονοίᾳ εἰς ἓνα λαὸν τοῦ Θεοῦ, πρὸς δόξαν τῆς ἀγιωτάτης και ἀδιαιρέτου Τριάδος».

Παρεθέσαμεν ἀνωτέρω ἐκτενεστάτην περιλήψιν τοῦ ἡ' κεφαλαίου τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἵνα και ἐκ τούτου και ἐκ τῆς παραθεθείσης ὑπ' ἀριθμ. 4 μακρᾶς ὑποσημειώσεως ἀντιληφθῶσι πληρέστερον οἱ Ὀρθόδοξοι τὰ ἀπασχολοῦντα τοὺς συγχρόνους Ρωμαιοκαθολικοὺς «μαριολογικὰ ζητήματα», ἐφ' ὧν ὅμως ἀπέφυγε νὰ ἀποφανθῇ ὀριστικῶς ἡ Σύνοδος, διὰ λόγους οἰκουμενιστικῆς σκοπιμότητος, ὡς και διαφωνιῶν τῶν ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων ἐπ' αὐτῶν. Αὐτονόητον ὅμως εἶναι, ὅτι τὰ μαριολογικὰ ταῦτα θεολογούμενα ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀνακηρυχθέντων ἤδη λατινικῶν δογμάτων περὶ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως (1854) και τῆς ἐνσωμάτου ἀναλήψεως εἰς τοὺς οὐρανοὺς (1950) τῆς Θεοτόκου ἀπομακρύνουσι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου περὶ τῆς Θεοτόκου διδασκαλίας, ἥτις περιορίζεται κυρίως εἰς τὴν προσήγορίαν τῆς ἀγίας μητρός τοῦ Κυρίου ὡς ὄντως Θεοτόκου και Θεομήτορος, ὡς ἀειπαρθένου και ἀείπαιδος, ὡς κεχαριτωμένης και τιμιωτέρας και ἐνδοξότερας και ἀγιωτέρας πάντων, και ὡς κεκτημένης σχετικὴν και κατὰ θεῖαν χάριν ἀναμαρτησίαν (καθ' ὅσον μόνος ἀναμάρτητος κατὰ φύσιν και ἀπολύτως εἶναι ὁ Κύριος), ἣν προσκυνοῦσι τιμητικῶς οἱ Ὀρθόδοξοι και ἐπικαλοῦνται ὡς πρέσβυν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπεράνω και πρὸ πάντων τῶν Ἁγίων⁶. Σημειωτέον τέλος ὅτι ἡ ἐν τῇ

6. Πλεῖον βλέπ. ἐν Νεκταρίου Κεφαλαῖ, Μελέτη περὶ τῆς μητρός τοῦ Κυρίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου και ἀειπαρθένου Μαρίας, Ἀθήναι 1904. Δεοντοπόλεως Σωφρονίου, Ἡ Θεοτόκος ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ, Παρίσι 1930. Ἰ. Καλογηροῦ, Μαρία ἡ ἀειπαρθένη Θεοτόκος κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, Θεσσαλονίκη 1957.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

β. Περιοχή τῶν πληττομένων ὑπὸ ἀντιξοοτήτων τῆς ζωῆς καὶ ἀτυχιῶν οἰκογενειῶν.

Καὶ ἤδη εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἔρευναν τῶν πληττομένων ὑπὸ ἀντιξοοτήτων τῆς ζωῆς καὶ ἀτυχιῶν οἰκογενειῶν. Διότι δυστυχῶς ἡ γῆϊνη ζωὴ εἶναι ἀγὼν ἀγχώδης, τὰ πλήγματα δὲ καταφέρονται ἀλλεπάλληλα. Ἄς ἀναλογοισθῶμεν τὰς σωματικὰς ἀναπηρίας καὶ ἀσθενείας, τὰς ψυχικὰς νόσους, τὰς ὀλιγοφρενείας, τοὺς θανάτους, τὴν οἰκονομικὴν ἐξασθλίωσιν, ἢ ἄλλα. Καὶ γενικῶς ἄς ἀναλογοισθῶμεν τὴν ὀδύνην, ἡ ὅποια τραυματίζει τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν καὶ ἡ ὅποια δύνανται νὰ ἀποτελέσῃ ἐνδεχομένως κακὸν σύμβουλον καὶ νὰ ὀδηγήσῃ ἐμφανῶς ἢ λανθάνοντως καὶ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς ἀντικοινωνικὸν κρημνόν.

Καὶ ἐνταῦθα τυχαίως θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς δύο παραδείγματα ἐκ τῆς πληθώρας τῶν οἰκογενειακῶν δυστυχιῶν:

Α.χ. πόνον καὶ δυστυχίαν γεννᾷ εἰς τὰς οἰκογενείας ὁ θάνατος.

Παραλείπομεν τὰς ἄλλας πτυχὰς τοῦ δράματος

καὶ περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὴν ὀρφανίαν, ἡ ὅποια δυστυχῶς συνδέεται μὲ τὸν κίνδυνον τῆς ἠθικῆς καταρρεύσεως. Εἶναι ἡ περιοχὴ, ἡ ὅποια ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ οἱ ὅποιοι δὲν θὰ δυνηθοῦν νὰ συγκρατήσουν τὰ δάκρυά των. Διότι ἀντικρύζουν τὸν σπαραγμὸν τῶν ὀρφανῶν, τὰ ὅποια ἔχασαν «μιά γλυκεῖα μαννούλα» ἢ «ένα ἀνεκτίμητο πατέρα» ἢ καὶ ἀμφοτέρους καὶ τὰ ὅποια τοιοῦτοτρόπως ἔχασαν τὸν ἐπίγειον παράδεισον τῆς ζωῆς των.

Προκειμένου λοιπὸν περὶ τοῦ ἠθικοῦ κινδύνου τῶν ὀρφανῶν ὀμιλοῦν εὐγλωττως οἱ ψυχροὶ ἀριθμοὶ τῶν διαφόρων ἐγκληματολογικῶν στατιστικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει ὅτι:

α) Ἡ ὀρφανία ἀποτελεῖ ἡθικῶς ἐπικίνδυνον κατάστασιν, ἐφ' ὅσον ἀντικρύζομεν ἐν τῇ φυλακῇ μείζον ποσοστὸν ὀρφανῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀπαντῶμενον ποσοστὸν μεταξὺ τῶν μὴ παρεκτραπέντων.

β) Ἡ ὀρφανία ὡς ἠθικῶς ἐπικίνδυνος κατάστασις ἄγει τὸ ἄτομον οὐ μόνον εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀλητείαν, τὴν ἐπαίτειαν, τὴν πορνείαν κ.ἄ., ἐπὶ πλέον δὲ καὶ εἰς ποικίλας ἄλλας δυστυχίας!

Ἐκκλησιαστικὴ λατρεία καὶ τῇ λαϊκῇ εὐσεβείᾳ καθόλου ὑπερέξαρις καὶ μεγάλη εὐλάβεια καὶ τιμητικὴ προσκύνησις πρὸς τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον Μητέρα τοῦ Θεοῦ δὲν ἤσκησαν—πέρα τῶν ἀνωτέρω ὀρθοδόξων καὶ ἀρχαίῳθεν παραδεδομένων θεομητορικῶν δογμάτων—ἐτέραν τινὰ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Ὀρθοδόξου Δογματικῆς, οἷαν ἀντιστοίχως ἐν τῇ Δύσει ἤσκησαν αὐταὶ ἐπὶ τῆς Λατινικῆς Δογματικῆς⁷.

Τοιοῦτον, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τὸ περιεχόμενον τῆς περὶ Ἐκκλησίας ἀποφάσεως τῆς Β' ἐν Βατικανῶν γενικῆς Συνόδου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας⁸, τὸ ὁποῖον ἐσχολιάσαμεν διὰ βραχέων, χωρὶς νὰ εἰσελθῶμεν εἰς λεπτομερῆ ἀνάκρισιν αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ θὰ εἶναι ἔργον τοῦ μέλλοντος θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν,

7. Π.χ. βλέπ. M. Schmaus, Katholische Dogmatik, τ. V: Mariologie, München 1955, ἐνῶ ἀντιθέτως διὰ τῆς Ὀρθοδόξου Δογματικῆς ὁρθῶς διεπίστωσεν ὁ F. Heiler, Urkirche und Ostkirche, München 1937, σ. 206, ὅτι «die panegyrische Verherrlichung der Gottesmutter in Predigten und Hymnen eine geringe Rückwirkung auf die dogmatische Theologie gehabt hat. Im Unterschied von der abendländischen Dogmatik hat die Orthodoxe Kirche gegenüber der Gestalt der Gottesmutter eine ehrfürchtige Zurückhaltung gezeigt... und das Mariasgeheimnis... meist der betenden Frömmigkeit überlassen».

8. Ἐν τέλει ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα: Ἡ ἀνωτέρω συνοδικὴ δογματικὴ ἀπόφασις ἢ διάταγμα ἢ σύνταγμα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ Ἐκκλησίας (Constitutio dogmatica de Ecclesia) ἀποτελεῖ ἀλάθητον δογματικὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ἢ ὄχι ἢ ποῖον τέλος πάντων θεολογικὸν χαρακτῆρα ἔχει;

ὅστις θὰ περιστραφῇ ἀναποφεύκτως καὶ περὶ τὴν Μαρριολογίαν, ἐν ἣ ὑφίστανται σοβαραὶ διαφοραὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἅτε τῶν μὲν Ρωμαιοκαθολικῶν ὑπερτιμώντων τὴν Θεοτόκον δι' ἐπινοήσεως νέων δογμάτων περὶ αὐτῆς, μὴ ἔχοντων ἔρεισμα ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ ἀρχαίᾳ δογματικῇ Παράδοσει, τῶν δὲ Διαμαρτυρομένων ὑποτιμώντων σφόδρα τὴν Θεοτόκον, ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τοὺς πρώτους, ἐνῶ οἱ Ὀρθόδοξοι συνεχίζουσιν ἀκολουθοῦντες καὶ ἐν τούτῳ ἀκλινῶς τὴν μέσσην ὁδὸν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐπ' αὐτοῦ ἡ «Καθολικὴ» (37 (1964) φύλ. 1417, σ. 4) γράφει, ὅτι εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν «ὁ γραμματεὺς τῆς Συνόδου ἀπήντησεν, ὅτι, συμφώνως πρὸς προγενεστέρων δήλωσιν τῆς θεολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ Συνὸδος ἀποφαινεται ἀλαθῆτως περὶ διδασκαλίας ἀφορώσης εἰς τὴν πίστιν ἢ τὰ ἤθη μόνον ὅσακις δηλώνει τοῦτο ρητῶς ὅμως ὅσα προτείνει ὡς διδασκαλίαν τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιβάλλονται εἰς ὅλους συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς θεολογικῆς ἐρμηνείας». Κατὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ἡ Β' ἐν Βατικανῶν οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν ἐδήλωσε ρητῶς, ὅτι ἡ περὶ συλλογικῆς ἐξουσίας τῶν ἐπισκόπων διδασκαλία αὐτῆς ἀποτελεῖ δόγμα πίστεως, αὕτη δὲν θεωρεῖται ἀλάθητος διδασκαλία, ὡς ἐθεωρήθη τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα κατὰ τὴν Α' Βατικανῆν τῷ 1870, τὸ κῦρος ὅμως αὐτῆς εἶναι ἀνατίρρητον καὶ μοναδικόν, μὴ ἐπιδεχόμενον ἀμφισβήτησιν, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐκφράσεως τῆς ἐκτάκτου ἀρχῆς ἐν τῷ πλαίσιῳ οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀν καὶ ἄνευ ρητοῦ ὀρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἱστορικοῦ προηγουμένου».

ὡς μειονεξίας περὶ τὴν παιδείαν ἢ περὶ τὴν οικονομικὴν κατάστασιν κ.τ.λ. Χαρακτηριστικὸν τὸ παρατηρηθῆν, ὅτι ἐκάστη δευτέρα πόρνη ἀπώλεσε τὸν ἕτερον τῶν γονέων τῆς κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἡλικίαν.

γ) Ἡ ὄρφανία πλήττει ἠθικῶς περισσότερο τὸ θῆλυ φύλον ἢ τοὺς ἄρρενας. Τοῦτο συμβαίνει, διότι τοῦτο ἔχει λεπτήν ψυχὴν καὶ ἐπομένως πλέον εὐαίσθητον καὶ εὐπρόσβλητον ἐκ τῶν πληγμάτων τῆς ὄρφανίας.

δ) Καθ' ὅσον βαίνομεν ἀπὸ τῆς ἐλάσσονος διαφθορᾶς καὶ τῆς ἐλαφρᾶς ἐγκληματικότητος πρὸς ἐντονώτερον βαθμὸν ταύτης, κατὰ τοσοῦτον αὐξάνεται καὶ τὸ ποσοῦν τῆς ὄρφανίας.

ε) Ἀνάλογον παρατηρεῖται καθ' ὅσον βαίνομεν ἀπὸ τῶν βελτιωσίμων πρὸς τοὺς ἀβελτιώτους ἐγκληματίας.

στ) Ἡ ἐκ μητρὸς ὄρφανία πλήττει περισσότερο τὴν τρυφερὰν καὶ εὐαίσθητον παιδικὴν ἡλικίαν, ἢ ὅποια εἶναι προσκεκολλημένη περισσότερο εἰς τὴν μητρικὴν ἀγκάλην, ἐνῶ ἀντιθέτως ἢ ἐκ πατρὸς ὄρφανία πλήττει περισσότερο τὴν ἐφηβείαν ἢ ὅποια, ἀποσπασμένη πλέον ἐκ τῆς οἰκίας καὶ τείνουσα νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ζωὴν, ἔχει μείζονα ἀνάγκη τῆς στιβαρᾶς πατρικῆς συμπαρτάσεως.

Ταῦτα δὲ πάντα συμβαίνουν, διότι ἡ ὄρφανία ραγίζει καὶ ἐσωτερικῶς τὴν ψυχὴν καὶ ἐξωτερικῶς δημιουργεῖ τραχυτέρας συνθήκας τοῦ ἀγῶνος τῆς ἐπιβιώσεως.

Τοιοιούτῳ τὰ ἐσωτερικὰ πλήγματα δημιουργοῦν ψυχικὰ τραύματα, δυνάμενα νὰ μεταλλαγῶσιν εἰς ἐπικινδύνους ἀντιδράσεις καὶ εἰς ψυχικὰ καρκινώματα, δηλητηριάζοντα τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν διαγωγὴν. Φερ' εἰπεῖν, ὅσάκις ὁ ὄρφανὸς ἀντικρύζει ἀμηχανίαν, ψυχρότητα ἢ καὶ ἐχθρότητα ἐκ μέρους ἐνὸς πατριοῦ ἢ μιᾶς μητριᾶς. Ὅσάκις ἀντιλαμβάνεται ὅτι εἶναι βάρος εἰς μίαν, ἔστω καὶ συγγενικὴν οἰκογένειαν. Ἡ ὄσάκις συναισθάνεται συστελλομένην τὴν προσωπικότητά του, ἐφ' ὅσον παρατηρεῖ ὅτι, εὐρισκόμενος εἰς ἓν ὄρφανοτροφεῖον, δὲν ἀναπνέει τὴν θερμὴν ἀτμοσφαῖραν μιᾶς οἰκογενείας, ἀλλὰ διαβιοῖ ὡς «ἀριθμὸς ἐντὸς ἐνὸς στρατῶνος».

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως καὶ ἐξωτερικὰ πλήγματα καταφέρει ἡ ὄρφανία, διότι δημιουργεῖ ἀντιξοότητος καὶ ἐντόνους πιέσεις εἰς τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς τοῦ ὄρφανοῦ, λ.χ. διότι ὁ ὄρφανὸς παῖς εἶναι περισσότερο ἀνεπίβλεπτος, διότι εἶναι περισσότερο ἀβοήθητος, καὶ ἐμφανίζεται ἐγκαταλελειμμένος εἰς ἑαυτόν, διότι μειονεκτεῖ οικονομικῶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεριμνῶντος διὰ τὴν συντήρησιν πατρὸς, διότι ἀναγκάζεται ἐνδεχομένως καὶ αὐτὸς πρόωγως νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν ἐπικίνδυνον βιοποριστικὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ἄλλὰ ὡς ἔλθωμεν εἰς ἓν δεῦτερον παράδειγμα οἰκογενειακῆς δυστυχίας, ἦτοι εἰς τὴν πενίαν.

Ἐνταῦθα βλέπομεν τὴν βιοπάλην νὰ συμπλέ-

κηται ἐν πρώτοις μὲ ποικίλας ἄλλας πληγὰς. Ἡ ἐξαθλίωσις τῆς ὑγρᾶς τρώγλης συνδυαζομένη μετὰ τὸν ὑποσιτισμὸν καὶ τὴν «πενίαν, τὴν ὅποιαν ἐτραγουδήσαν πονεμένοι ποιηταί», γεννᾷ σωματικὰς ἀσθενείας, φυματίωσιν ἢ ἄλλην νόσον καὶ ὀδηγεῖ εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Ἡ στενότης τῆς κατοικίας ὀδηγεῖ εἰς τὴν πρόωρον γενετήσιον ἀφύπνισιν καὶ εἰς αἰμομειξίας. Συντροφεύεται ἐπίσης ἡ πενία μετὰ τὴν παραμέλησιν τῆς ἐπιβλέψεως τῶν τέκνων, τὰ ὅποια «τριγυρίζοντα εἰς τοὺς δρόμους» ὀδηγοῦνται εἰς τὴν ἀλητείαν, τὴν ἐπαιτείαν, τὴν φυλακὴν ἢ τὴν πορνείαν ἢ εἰς ἄλλας καταρρεύσεις. Ἡ ὅποια πενία συντροφεύεται ἐπίσης μετὰ διαφόρους ἄλλας ἐπικινδύνους ἔξεις, δι' ὧν προσπαθεῖ ὁ πτωχὸς νὰ ἀνεύρῃ μίαν παρηγορίαν, ὡς ἰδίως διὰ τοῦ πότου ἢ τῆς τοξικομανίας. Καὶ τέλος ἡ ὅποια πενία γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πτωχῶν ἓν θανάσιμον παράπονον καὶ μίαν βαθεῖαν ἀγανάκτησιν καὶ μῖσος κατὰ μιᾶς ἀδίκου κοινωνίας, ἢ ὅποια νομίζει ὅτι δύναται νὰ ζῆ εὐτυχῆς, καθ' ἣν στιγμὴν «γύρω τῆς κόσμος ὀλόκληρος ἀπὸ πτωχοῦ πεθαίνει ἀπὸ τὴν πείναν». Καὶ τοιοιούτῳ αἱ πνεύστεραι οἰκογένειαι κινδυνεύουν ἀπὸ τῆς μιᾶς πλευρᾶς νὰ θέσουν ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς των τὸν χρυσόν, πλησιάζοντες κατὰ παράδοξον τρόπον ὡς πρὸς τὸ θηρευόμενον ἰδεῶδες τὸ ἰδανικὸν τῆς πλουτοκρατίας, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς κινδυνεύουν αὐτὰ νὰ ἐγκολπωθῶν τὰ ἀθεϊστικὰ κηρύγματα, τὰ ὅποια εὐρίσκουν ἀπήχησιν ἐφ' ὅσον οἱ πτωχοὶ καταλήγουν εἰς τὴν πίστιν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχη Θεός, ὁ ὅποιος, ἐὰν ὑπῆρχε, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῆ νὰ ὑπάρχουν τοιαῦτα δυστυχία καὶ τοιαῦτα ἀνισότητες καὶ ἀδικίαι. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀπορήσωμεν, ἐὰν βλέπωμεν ὅτι αἱ στατιστικαὶ τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς πορνείας δεικνύουν ὅτι δύο εἶναι οἱ κυριώτεροι κοινωνικοὶ κρουνοὶ τῆς διαφθορᾶς, ἦτοι, πλὴν τοῦ οἰκογενειακοῦ, καὶ ὁ οἰκονομικὸς παράγων.

γ'. Οἰκογένειαι ἀκολουθοῦσαι ἐσφαλμένην παιδαγωγικὴν πορείαν.

Καὶ νῦν ἂς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν οἰκογενειῶν, αἱ ὅποια ἀκολουθοῦν ἐκ πλάνης ἐσφαλμένην ὁδόν. Κυρίως δὲ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐσφαλμένην παιδαγωγικὴν πορείαν.

Περιοριζόμεθα νὰ μνημονεύσωμεν ἕνια ἐκ τῶν συνήθων σφαλμάτων, ἦτοι:

α) Τὴν παιδαγωγικὴν μέθοδον τῆς ὑπεραστηρότητος, δι' ἧς νομίζουν οἱ γονεῖς ὅτι διὰ σκληρᾶς ἀνατροφῆς δύναται νὰ θραύσουν πᾶσαν κακὴν προδιάθεσιν καὶ νὰ διαπλάσῃσι χαρακτῆρα τέκνου «πρότυπον», ἦτοι τυφλῶς ἀποδεχομένου τὰς ιδέας των καὶ τυφλῶς ὑπακούοντος εἰς τὰ κελεύσματά των. Πρὸς τὴν τοιαύτην ἀνατροφήν διὰ σκληρᾶς μεταχειρίσεως τείνουσι συνήθως πατέρες ἀσκούντες ἐπαγγέλματα, εἰς τὰ ὅποια πρυτανεῦει τὸ πνεῦμα τῆς αὐστηρότητος καὶ τῆς

πειθαρχίας, φερ' εἶπεῖν οἱ στρατιωτικοί, οἱ δικασταί, οἱ εἰσαγγελεῖς, αἱ ἀστυνομικοί. Ἐν τῇ πραγματικότητι ἡ σκληρότης εἴτε ἐπιτυγχάνει καὶ δημιουργεῖ ὄντως τέκνον μὲ νομιζόμενον ὡς «πρότυπον» χαρακτήρα, οὐσιαστικῶς ὅμως διαπλάσσει νευρόσπαστον στερούμενον πρωτοβουλίας, στενοκέφαλον καὶ ἀνίκανον πρὸς αὐτοτελή ἐν τῇ ζωῇ ὑπεύθυνον δρᾶσιν, εἴτε ἀποτυγχάνει, ὅποτε διαπλάσσει ἢ ἀτομον νευρωτικὸν ἢ ἀτομον ἀτίθασσον, δυνάμενον νὰ φθάσῃ μέχρις ἐγκληματικότητος, ὡς καὶ μέχρι ἐπαναστατικῶν, ἀναρχικῶν καὶ ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν.

β) Εἰς τὴν ἀντίθετον παιδαγωγικὴν μέθοδον τῆς τυφλῆς ὑπερτροφερότητος, δι' ἧς οἱ γονεῖς φοβοῦνται καὶ ἀγωνιοῦν, μήπως δυσαρρστήσουν τὸ τέκνον των, οὐδέποτε τὸ ἐπιτιμούν, διαρκῶς τὸ περιβάλλουν διὰ θωπειῶν καὶ συνεχῶς προσπαθοῦν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς οἰασθήποτε ἐπιθυμίας του. Ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀγωγή ἀποτυγχάνει καὶ δημιουργεῖ χαρακτήρα τυράννου, ὁ ὁποῖος διαρκῶς ἀπαιτεῖ καὶ οὐδέποτε εἶναι πρόθυμος νὰ προσφέρῃ καὶ ὁ ὁποῖος προορίζεται τελικῶς νὰ ἀποτύχῃ εἰς τὴν ζωὴν καὶ νὰ τροφοδοτήσῃ πιθανῶς τὴν ἐγκληματικότητα.

Ἀναφερόμεθα τέλος εἰς τὴν παιδαγωγικὴν μέθοδον τῆς ἀσυδοσίας. Εἶναι μέθοδος, ἣν ἐξέθρεψεν ἡ Σχολὴ τῆς Ψυχαναλύσεως τοῦ Freud καὶ ἡ ὁποία ἀπέχει ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως εἰς τὴν διαγωγὴν καὶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῶν τέκνων, διότι φοβεῖται, μήπως δημιουργήσῃ τὰ περίφημα «ψυχικὰ τραύματα» καὶ «συμπλέγματα». Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς τοιαύτης ἀσυδοσίας τροφοδοτεῖται ἡ ἀναίδεια, ἡ θρασύτης, ἡ αὐθάδεια, ἡ ἐπιθετικότης, καὶ διαπλάσσεται ἑλεεινὸς καὶ ἀναίσχυντος χαρακτήρ, ὁ ὁποῖος οὐδὲ τοὺς νόμους, οὐδὲ τὴν ἠθικὴν, οὐδὲ τὰς ἀξίας, οὐδὲ τὴν θρησκείαν, οὐδὲ τοὺς συνανθρώπους σέβεται, εὐεπίφορος πρὸς πᾶσαν ἀναιδῆ ἐκτροπὴν καὶ πρὸς πᾶν ἐγκλημα.

δ'. Περιοχὴ τῶν οἰονεὶ οἰκογενειῶν.

Καὶ νῦν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ζωὴν τῶν οἰονεὶ οἰκογενειῶν. Βλέπομεν εἰς τὸ προσκηνίον τὸ φαινόμενον τῶν παρὰ νόμων συμβιώσεων καὶ τῆς παλλακείας. Ταύτας ἀντίκρουσεν ἡ κοινωνία ἀνέκαθεν ταλαντευομένη μεταξὺ τριῶν ἀφετηριῶν.

Καὶ ἡ μὲν μία εἶναι ἡ ἀφετηρία τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος, ἡ ὁποία ἀποκηρύσσει τὸν νόμιμον γάμον καὶ τὴν νόμιμον οἰκογένειαν, διδάσκουσα ὅτι ἡ πρό καὶ ἐκτὸς τοῦ νόμιμου γάμου «ἐλευθέρᾳ σεξουαλικῇ ζωῇ» εἶναι αἴτημα φυσιολογικὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν βιολογικὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ὑπὸ τῶν δεσμεύσεων τοῦ νόμιμου γάμου διεπομένη καὶ περιοριζομένη γενετήσιος ζωῆ προκαλεῖ ζημίαν εἰς τὴν ὑγείαν καὶ γεννᾷ πολλὰς καὶ ποικίλας διαταραχάς, ὀργανικάς, φυσιολογικάς, νευρικές καὶ ψυχικάς.

Ἀντίθετος εἶναι ἡ ἄλλη ἀφετηρία τῆς «αὐστηρᾶς ἐγκρατείας», ἡ ὁποία ἀποκηρύσσει ὡς ἐξευτελιστικὴν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν πᾶσαν ἐκτὸς τοῦ νόμιμου γάμου ἐπαφὴν καὶ διδάσκει ὅτι ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ κυριαρχῇ τῶν ὁρμῶν του καὶ νὰ ἄγῃται ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἠθικῆς, πολλῶ μᾶλλον, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἡ ἐγκράτεια δὲν βλάπτει.

Τέλος μία τρίτη ἀφετηρία εἶναι «ἡ ὁδὸς τοῦ συμβιβασμοῦ» δι' ἀναγνωρίσεως παρανόμων συμβιώσεων λόγῳ ἀναγκῶν τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπει πάντοτε τὴν σύναψιν νόμιμου γάμου. Τοιοῦτοτρόπως βλέπομεν τάσιν ἀναγνωρίσεως, ρητῶς ἢ σιωπηρῶς, μιᾶς καταστάσεως μεταξὺ ἀπολύτως ἐλευθέρου ἔρωτος καὶ νόμιμου γάμου, ἣτοι τῆς καταστάσεως μιᾶς οἰονεὶ οἰκογενείας.

Τὸ θέμα ἀψηχόλησεν ἰδιαίτερος τὴν Ἐκκλησίαν, ἀρκετοὶ ἐκπρόσωποι τῆς ὁποίας πολλαχῶς παλαίουν, ἵνα νομιμοποιήσωσι τὰς παρανόμους συμβιώσεις, ἔστω καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης καὶ ἐν προκεχωρημένη γεροντικῇ ἡλικίᾳ, ἰδίως δὲ χάριν νομιμοποιήσεως τῶν ἐκ παλλακείας προερχομένων τέκνων.

Τὸ πρόβλημα ἔχει καὶ τὴν ἐγκληματολογικὴν του σημασίαν, ἰδίως διότι κατ' ἀρχὴν αἱ παράνομοι συμβιώσεις ὅπωςδήποτε οὐ μόνον ἀφαιροῦν τὴν ἡρεμίαν ἀπὸ τῶν ψυχῶν τῶν οἰονεὶ συζύγων καὶ οὐ μόνον δημιουργοῦν ἠθικούς καὶ ψυχικούς κινδύνους διὰ τὰ ἐκ παλλακείας τέκνα, ἀλλὰ καὶ διότι γενικώτερον προσβάλλουσιν ἐπικινδύνως τὸ καθεστῶς τῆς ὑγιούς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἠθικῆς.

Ἀπὸ ἀπόψεως δὲ αἰτιολογίας διαπιστοῦμεν ὅτι συνηθέστερα αἴτια τῶν παρανόμων συμβιώσεων εἶναι ἔνθεν μὲν οἰκονομικοὶ λόγοι, οἱ ὁποῖοι ἐμποδίζουν τὴν νομιμοποίησιν τῆς συμβιώσεως, ἵνα μὴ ἀπολεσθῇ λ.χ. τὸ δικαίωμα διατροφῆς ἢ συντάξεως κ.ο.κ. καὶ οἱ ὁποῖοι οἰκονομικοὶ λόγοι μετὰ θάρρους θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρθοῦν, ἔνθεν δὲ εἶναι λόγοι ἀνδρικής φοβίας, διότι ὑπάρχουν ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται τὰς συνεπειάς τῆς δεσμεύσεως τῶν διὰ νόμιμου γάμου καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον προτιμοῦν τὴν παράνομον συμβίωσιν, τὴν ὁποίαν δύναται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐλευθέρως νὰ διαλύσωσιν. Ἐξ ἄλλου, ἄς μὴ λησμονήσωμεν ὅτι πολλακίς ἡ παράνομος συμβίωσις ἀκολουθεῖται καὶ ὑπὸ σωματεμπόρων, οἱ ὁποῖοι εὐχερέστερον διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης παρασύρουσι καὶ προσελκύνουν ἐπιπολαίας καὶ βλακικὰς νεάνιδας πρὸς τὴν πορνείαν.

ε'. Περιοχὴ τῶν ἀπατῶν περὶ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου.

Ἐν συνεχείᾳ φθάνομεν εἰς τὸ μελαγχολικὸν θέμα «τῶν ἀπατῶν περὶ τὴν σύναψιν γάμου πρὸς σχηματισμὸν οἰκο-

γενείας», αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἐκτεταμένην ἐγκληματογόνον σημασίαν.

Συναντῶμεν ἔνθεν μὲν τὰς νεάνιδας, αἱ ὁποῖαι πίπτουν θύματα τῶν ἀπατῶν τούτων καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον φθάνουν μέχρις ἐγκλήματος, ἔνθεν δὲ τὰ λόγῳ ἀπάτης περὶ τὴν σύναψιν γάμου γεννηθέντα ἐξ ὧ γ α μ α ἢ καὶ ἐκθετα τέκνα.

Τοιοτοτρόπως δὲ βλέπομεν ὅτι αἱ γυναῖκες παρουσιάζουσιν ηὔξημένην ἐγκληματικότητα εἰς τὰς ἀμβλώσεις, εἰς τὰς παιδοκτονίας καὶ εἰς τὰς ἐκθέσεις, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τὴν ἀγωνίαν τῆς ἀγάμου ἐγκύου καὶ τῆς ἀγάμου μητρὸς, ἣτις εὐρίσκειται «ἐν οἴνῳ καταστάσει ἀνάγκης πρὸς σωτηρίαν τῆς ἰδίας τιμῆς, δηλαδή ἵνα ἀποκρύψῃ τὸ ὄνειδος τῆς ἐξωγάμου τεκνοποιίας ἢ κλεψιγαμίας» (Κ. Γαρδικας). Ἐπίσης διαπιστοῖ ἡ ἐγκληματολογία ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν νεαρῶτερων γυναικῶν τελοῦμενα ἐγκλήματα σωματικῶν βλαβῶν συμβαδίζουν πρὸς τὸ ἔνεκα ἀπάτης καὶ ἐγκαταλείψεως, πάθος ζηλοτυπίας καὶ ἐκδικήσεως, ὡς λ.χ. ἡ ἰδιόρρυθμος ἐν Ἑλλάδι περίπτωσις τῆς ἀποτροπαίας προσβολῆς τοῦ προσώπου ἢ ἄλλων μελῶν διὰ θεϊκοῦ ὀξέος (βιτριολίου) πρὸς παραμόρφωσιν τοῦ ἐξαπατήσαντος καὶ ἐγκαταλείψαντος ἑραστοῦ ἢ μίᾶς ἐμφανισθείσης ἀντιζήλου. Ἄνάλογον δ' ἐπίσης συμβαίνει καὶ διὰ τὰς ὑπὸ τῶν νεαρῶτερων γυναικῶν τελουμένης ἀνθρωποκτονίας, αἱ ὁποῖαι σύνθητες αἴτιον ἔχουν τὴν ἐκδίκησιν τῆς διαπαρθευθείσης καὶ μετὰ ταῦτα ἐγκαταλειφθείσης νεάνιδος.

Ἀπὸ ἄλλης πλευρᾶς ἀντικρύζομεν τὸ θλιβερὸν δράμα τῶν νόθων καὶ ἐξ αὐτῶν ἰδίως καὶ τῶν ἐκθέτων, ἧτοι τῶν «πεταμένων παιδιῶν».

Καὶ ἐνταῦθα πλούσιον εἶναι τὸ θλιβερὸν φῶς, τὸ ὁποῖον ρίπτουν αἱ στατιστικά.

Ἐρμηνεύοντες δὲ τὸν τοιοῦτον ἠθικὸν κίνδυνον τῶν νόθων καὶ τῶν ἐκθέτων ἀντικρύζομεν μίαν ἀνθρωπίνην τραγωδίαν, ἡ ὁποῖα πιέζει τὴν ψυχὴν τοῦ παρατηροῦντος καὶ φέρει πόνον, λύπην καὶ δάκρυα.

Ἀληθῶς πρέπει ὁ ἔχων τὴν τραγικὴν ιδιότητα τοῦ νόθου καὶ ἐκθέτου νὰ εἶναι πολὺ γενναῖος καὶ νὰ ἔχη πολὺ μεγάλην τύχην, ἵνα μὴ κατακυλήσῃ.

Διότι ἡ ψυχὴ τῶν νόθων καὶ ἐκθέτων τέκνων εἶναι «πληγωμένη», διότι ταῦτα ἔστηθήσαν τῶν ἀκοιμητῶν αἰτημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχει πᾶσα ἀνθρωπίνη ψυχὴ, ἡ ὁποῖα ἔρχεται εἰς τὴν γῆν, ἧτοι τοῦ αἰτήματος τῆς ἀγάπης παρὰ τῶν γονέων του, τοῦ αἰτήματος τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ τοῦ αἰτήματος τῆς ἐκτιμῆσεως παρὰ τῶν συναθρώπων. Ἐν τούτοις ὁ πατὴρ τὸ ἐγκατέλειπε πρὸ τῆς γεννήσεώς του καὶ δὲν δίδει ὄχι μόνον τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπαραστάσιν του, ἀλλ' οὐδὲ καὶ τὸ ὄνομά του. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀγάμος μήτηρ εἶναι κατὰ κανόνα ἡ μόνη μητρικὴ ψυχὴ εἰς τὸν ἀνθρώπινον κόσμον, ἡ ὁποῖα δὲν ἀγαπᾷ καὶ δὲν πονεῖ τὰ τέκνα της. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ νόθον τέκνον ἀποτελεῖ πέτραν σκανδάλου καὶ ὑπενθυμίζει εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἀγά-

μου μητρὸς ἓνα μισητὸν ἐγκαταλείψαντα ἄνδρα καὶ ἐν σφάλμα της. Καὶ τέλος ἀναλογίζεται αὕτη ὅτι τὸ νόθον τέκνον θὰ εἶναι συνεχῆς ἐμπόδιον εἰς μίαν οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποκατάστασιν της. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον μετὰ ἐκπλησσοῦσης ματίας ἐπιζητεῖ ἡ ἀγάμος μήτηρ νὰ ἀπαλλαγῇ καθ' οἶον-δήποτε τρόπον, ἔστω καὶ δι' ἐγκλήματος καὶ μάλιστα φρικώδους, τοῦ νόθου σπλάγγνου της. Ἐξ ἄλλου καὶ τὸ νόθον τέκνον ἐν τῇ ζωῇ συνεχῶς χλευάζεται, περιφρονεῖται, δρέπει χαμόγελα εἰρωνείας καὶ μαστιγοῦται ὑπὸ τῶν συναθρώπων, στερούμενον δὲ συμπαραστάσεως, δὲν ἔχει τὸ τόσον διὰ τὴν ζωὴν ἀπαραίτητον θάρρος.

Ἀκόμη δὲ πλέον θλιβερά εἶναι ἡ περίπτωσις τῶν ἐκθέτων τέκνων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν, κατὰ κανόνα, μίαν καθολικὴν καθυστέρησιν. Ἄργουν νὰ ὁμιλήσουν, ἄργουν νὰ περιπατήσουν, ἄργουν νὰ ἀναπτυχθῶν πνευματικῶς, δὲν γνωρίζουν τὰ ἐνδυθῶν, δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ φάγουν, νὰ χαιρετίσουν καὶ γενικῶς ἐμφανίζουν μίαν γενικὴν στασιμότητα. Καὶ ὁμιλεῖ ἐνταῦθα μία ἐπιστημονικὴ ἔρμηνεία «περὶ ὀλιγοφρενίας». Καὶ ὁμιλοῦμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα περὶ μίᾶς «ψευδοὀλιγοφρενίας». Καὶ τοῦτο, διότι ἐρωτῶμεν, πῶς νὰ μὴ παρουσιάσουν στασιμότητα, «ἀφοῦ καμία μάννα δὲν τὰ ἐχάιδεψε, δὲν τὰ ἐπόνεσε, δὲν τὰ ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χεράκι γιὰ νὰ τὰ μάθῃ νὰ περιπατοῦν, δὲν τὰ ἐδίδαξε νὰ χαιρετοῦν, νὰ ἐνδύωνται καὶ νὰ τρώγουν, καμία μάννα καὶ κανένας πατέρας δὲν ἐκάθησαν με ἀγωνίαν ἐπάνω ἀπὸ τὸ προσκέφαλόν των, ὅταν ἦσαν ἄρρωστα, καὶ καμία οἰκογένεια δὲν ἐνδιεφέρθη δι' αὐτά».

Ἀποτέλεσμα δὲ ὅλων τούτων εἶναι ὅτι ἡ ψυχὴ των τραυματίζεται καὶ «γεμίζει ἀπὸ μῖσος ἐναντίον τῶν ἀναισθητῶν γονέων καὶ ἐναντίον τῆς ἀναισθητοῦ κοινωνίας» καὶ τοιοτοτρόπως ἡ ψυχὴ αὕτη «χάνει τὸ φῶς της» καὶ ἀντιδρᾷ δι' ἀντικοινωνικῆς καὶ ἀντιανθρωπίνης στάσεως καὶ μεταβαλλομένη εἶτε «εἰς ψυχὴν χ α μ ο ὕ», εἶτε «εἰς ψυχὴν μ ί σ ο υ ς» καταλήγει εἰς τὸ φρενοκομεῖον, εἰς τὸ σανατόριον, εἰς τὸ νεκροταφεῖον, εἰς τὸ πορνεῖον, εἰς τὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὸν ἀθεϊστικὸν καὶ ὕλιστικὸν κόσμον.

Ἀγάπην δὲν συνήνητησε τὸ νόθον εἰς τοὺς γονεῖς του καὶ εἰς τὸν κόσμον καὶ δι' αὐτὸ νοσταλγεῖ αὐτὴν τὴν χαρὰν τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμῆσεως καὶ καταφεύγει διὰ νὰ τὰς συναντήσῃ εἰς τὸν κόσμον τῶν ἀποβρασμάτων τῆς κοινωνίας, διότι εἰς αὐτὸν ἡ ιδιότης τοῦ νόθου καὶ τοῦ ἐκθέτου δὲν θεωρεῖται ἠθικὸν στίγμα, ἐφ' ὅσον ἀποτελεῖ συνήθη ιδιότητα. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀπορήσωμεν, ἐὰν ὁ ἀναστρεφόμενος «μὲ τὴν λάσπην» τῆς κοινωνίας ἀκολουθῇ «τοὺς σκοτεινοὺς δρόμους τῆς ἀπωλείας καὶ μεταβάλλεται καὶ ὁ ἴδιος εἰς βούρκον».

στ' Περιοχὴ τῶν διαλελυμένων οἰκογενειῶν.

Τέλος προχωροῦμεν εἰς τὴν τελευταίαν κοι-

λάδα του πόνου των διαλελυμένων οικογενειών. Ένταυθα αντικρύζομεν κυρίως τρεις περιπτώσεις, ήτοι:

α) Τής αλληλοσπαρασσομένης οικογενείας, εν ή επικρατεί «ό νόμος τής ζούγκλας» με τας ήριδας, τας βλασφημίας, τας βιαιότητας, τά μίση, τας ήχθρότητας, τας περιφρονήσεις, τας κακομεταχειρίσεις.

β) Τής άποσυντεθειμένης οικογενείας, εν ή επικρατεί πλήρης άκαταστασία, πλήρης άδιαφορία των μελών μεταξύ των, ήγκατάλειψις και άποξένωσις. Και τέλος

γ) Τής δια διαζυγίου ή και άνευ τυπικού διαζυγίου καταρρευσάσης οικογενείας, τουή' όπερ καταλήγει εις ψυχικόν και ήθικόν κίνδυνον των τέκνων, άτινα παρουσιάζουν μείζον ποσοστόν πτώσεως.

VII. Συμπέρασμα

1. Γενικώς. Και τοιουτοτρόπως, μετά την σκιαγράφησιν τής σχέσεως μεταξύ των άνωμαλιών τής οικογενειακής καταστάσεως και τής ήγκληματικότητας και των άλλων πληγών, συνάγομεν τό γενικόν συμπέρασμα ότι:

Έργον σώφρονος κρατικής πολιτικής είναι ή ενίσχυσις του θεσμού τής οικογενείας, τής καθηγιασμένης υπό τής άγάπης, την όποιαν ύμνησεν ό Μυσταγωγός τής Ναζαρέτ.

2. Προτάσεις. Υπό την έννοιαν δ' άκριβώς ταύτην ύποδεικνύομεν τά επόμενα συγκεκριμένα μέτρα «ύπερ τής ήλληνικής οικογενείας», ή όποία μάλιστα ήχει τό προνόμιον νά διατηρηή στενούς τούς οικογενειακούς δεσμούς κατ' άντίθεσιν προς την χαλαρότητα των οικογενειακών δεσμών εν τή άλλοδαπή.

α) Πρέπει επί τέλους νά ιδρυθή τό ήερόν εκείνο «Σώμα των Έπιτροπικών Δικαστών», τό όποϊον ηύχήθη και εις Έλευθέριος Βενιζέλος κατá την συζήτησιν τής αναθεωρητικής Έπιτροπής του Άστικού Κώδικος, και οι όποιοι κατ' ουσίαν συνιστώσιν τό Δικαστικόν Σώμα, τό όποϊον κέκληται, όπως προστατεύση τας οικογενείας και τά τέκνα των.

β) Έκ παραλλήλου πρέπει νά συνιδρυθή και τό ήερόν επιτελείον των συνεργατών των Έπιτροπικών Δικαστών, ήτοι τά ειδικά σώματα τής «γυναικείας άστυνομίας» και τής «άστυνομίας άνηλικων», μη άποτελοϋντα άμειλίκτους και στυγνούς μαστιγωτάς, αλλά τούς μελιχίους και στοργικούς συμπαραστάτας καθοδηγητάς των οικογενειών και των τέκνων των.

γ) Έπίσης πρέπει ή Έκκλησία και τό Κράτος νά άντιληφθούν την τεραστίαν σημασίαν δια την εύτυχίαν των οικογενειών του θεσμού των «διακομιστών», ήτοι του θεσμού των ένοριακών κοινωνικών λειτουργών τής Έκκλησίας τής Άγάπης, θεσμού, τον όποϊον έδημιούργησεν εν τώ κόσμω δια πρώτην φοράν ή Όρθόδοξος Βυζαντινή Έκ-

κλησία και ό όποϊος επανεμφανίσθη εκτός τής Έκκλησίας εις τας ξένας χώρας κατá τον τελευταϊον καιρόν ως «θεσμός των κοινωνικών λειτουργών». Τον θεσμόν λοιπόν αυτόν επανίδρυσεν μεν επί τέλους και πάλιν πρό όλίγων έτών μίαν ήμέραν ή Έλληνική Όρθόδοξος Έκκλησία, πλην όμως δέν άντελήφθη, ως φαίνεται, την τεραστίαν σημασίαν του, διό και δέν τον περιέβαλε δι' άπεράντου στοργής, ουσιαστικώς δέ τον ήγνόησεν, ήδιαφόρησεν δι' αυτόν και τον αφήκεν ουσιαστικώς νά μαρανθη.

δ) Πρέπει νά βοηθηθή ή Έλληνική οικογένεια δια διαφόρων ύπηρεσιών, αι όποϊαι ύποβοηθούν και ενισχύουν ταύτην, ως δια Συμβουλευτικών Παιδαγωγικών Σταθμών Γονέων, δι' ιδρύσεως Έπιτροπών Οικογενειακής Προνοίας και εις τά μικρότερα χωρία, άποτελουμένων εκ του ήερέως, του διδασκάλου και του εκπροσώπου τής Άστυνομίας κατ' άναλογίαν προς τό εν Γερμανία τελευταίως ήφαρμοσθέν σύστημα κ.ο.κ.

ε) Πρέπει νά εισαχθή τό οικογενειακόν σύστημα εύρύτερον εις την παρ' ήμιν ζωήν, ως λ.χ. εις τας φυλακάς, εις τά άναμορφωτικά και σωφρονιστικά ιδρύματα, εις τά γηροκομεία, εις τά ψυχιατρεία, εις τά όρφανοτροφεία κ.ο.κ., διότι μόνον κατ' έξοχήν τό σύστημα τουτο έξασφαλίζει την ήπιτυχίαν.

στ) Πρέπει νά μη άποτελέση πρώτην κρατικήν ύπόθεσιν μόνη ή Παιδεία, διότι δέν άρκει μόνον ή πλευρά αύτη, ίνα έξασφαλίση την εύτυχίαν τής νεότητος, ήτοι τής έρχομένης Έλλάδος, αλλά θά έπρεπε νά συναποτελέση μίαν εκ των πρώτων κρατικών ύποθέσεων και ή μέριμνα δια την ήθικην ύγείαν των οικογενειών και των τέκνων των. Η τοιαύτη δέ δέν δύναται νά έξασφαλισθή μόνον δια τής Παιδείας και εν τή περιοχή μόνον του Υπουργείου Παιδείας. Άλλά χρειάζεται εν δεύτερον «Υπουργείον παράλληλον ύπερ τής Νεότητος και των Έλληνικών Οικογενειών», τό όποϊον εύστόχως όργανούμενον και καρποφοροϋν, θά έξασφαλίση, εν τώ μέτρω του δυνατού, και ήθικην εύτυχίαν εις τας Έλληνικάς οικογενείας και ήθικην εύτυχίαν εις τά τέκνα των Έλληνικών Οικογενειών, ήτοι εις την «Έλλάδα τής Αύριον». Τοιουτοτρόπως δέ θά έδιδεν ή Έλλάς και φώς πρωτοπορείας και εις τας άλλας χώρας.

VIII. Επίλογος

Διότι δέον νά γίνη σαφώς νοητόν και νά άποτελέση κοινήν συνείδησιν του γένους των ανθρώπων, ότι ό άνθρωπος είναι υπό του Θεού προωρισμένος δια την οικογενειακήν ζωήν και ότι ή οικογένεια, άρκει όμως νά είναι αύτη καθηγιασμένη δια του ούρανίου χριστιανικού άρώματος τής άγάπης, έξασφαλίζει την άληθή εύτυχίαν δια τούς συζύγους και την άληθή εύτυχίαν και την παιδαγωγικήν ήπιτυχίαν δια τά τέ-

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΡΙΝΘΟΣ*

Κυρίες και κύριοι.

'Εν πρώτοις ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς τὸν σύλλογον τῶν ἐν Πειραιεῖ Κορινθίων ὁ «'Απ. Παῦλος» καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν ἀξιότιμον πρόεδρον αὐτοῦ διὰ τὴν τιμὴν τῆς προσκλήσεως, ὅπως ἀνέλθω τὸ βῆμα τοῦτο καὶ ὁμιλήσω ἐνώπιον τοιαύτης ἐκλεκτῆς ὁμηγύρευς.

'Ο κύριος πρόεδρος ἀφῆκεν εἰς ἐμὲ ἐλευθέραν τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματος. Τὴν ἐλευθερίαν ὅμως αὐτὴν ἀνῆρσαν ἡ ἡμέρα καὶ τὸ ἀκροατήριον. Οὕτως ἡ ἑορτὴ τοῦ πολιούχου τῆς Κορίνθου 'Απ. Παύλου, μεθ' οὗ τόσοι δεσμοὶ συνδέουν τὴν ἑνδοξὸν πόλιν, καὶ ὁ πανηγυρίζων φερώνυμος αὐτοῦ σύλλογος Κορινθίων, ὑπηγόρευσαν εἰς ἐμὲ τὸ θέμα: 'Ο 'Α π. Παῦ λ ο ς καὶ ἡ Κ ό ρ ι ν θ ο ς.

'Αφνειόν, δηλ. πλουσίαν ὀνομάζει ὁ 'Ομηρος τὴν Κόρινθον (B 570). Εὐδαίμων, καλή, ὀλβία, εἶναι οἱ τίτλοι τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. 'Η ἀκμάζουσα καὶ λαμπρὰ πόλις, κατεστράφη ὀλοσχερῶς τῷ 146 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου ὑπάτου Λευκίου Μομμίου, καὶ μετ' αὐτῆς ἔπεσε τὸ τελευταῖον προπύργιον τῆς ἐλευθερίας τῆς 'Ελλάδος. Μετὰ ἓνα αἰῶνα ἀνοικοδομεῖται ὑπὸ τοῦ 'Ιουλίου Καίσαρος ἢ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ 'Ακροκορίνθου πόλις, ὡς Colonia haue Julia Corinthus. 'Ο

* Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Δημοτικῷ Θεάτρῳ Πειραιῶς τῇ 29ῃ 'Ιουλίου 1964, ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τοῦ πολιούχου τῆς Κορίνθου ὑπὸ τοῦ Συλλόγου «'Ο 'Απ. Παῦλος».

κνα καὶ ὅτι κυρίως μόνον αὕτη δύναται νὰ ἐκκολάψῃ καὶ τὰ κοινωνικὰ συναισθήματα καὶ νὰ χάριση τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων.

'Αλλως τε αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ φῶς, τὸ ὅποῖον ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς ὁ Λόγος, ὁ ὁποῖος ἐγένετο Σάρξ. Καὶ τὸ ὅποῖον περιλαμβάνεται εἰς τὸ νόημα τοῦ Θεοῦ ὡς «Πατὴρ τῶν ἀνθρωπίνων τέκνων τῆς γῆς», ἀποτελούντων «μίαν μεγάλην οἰκογένειαν». Νόημα, τὸ ὅποῖον ἀποβαίνει ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς περὶ τῆς πατρότητος τοῦ Θεοῦ διδασκαλίας τῆς Καινῆς Διαθήκης. 'Ο Θεὸς δὲν εἶναι ὁ σκληρὸς Κύριος, ὁ ὁποῖος σκορπίζει εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν ἐκάστοτε διάθεσίν του καὶ χάριν παιδιᾶς, χαρὰς ἢ λύπας, πόνους, πικρίας, ἀσθενείας, θανάτους καὶ δάκρυα, ἀλλ' εἶναι ὁ Θεὸς Πατὴρ τῆς Οἰκογενείας τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν ὁποῖαν, ἀφοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τὴν ἐσφυρηλάτησε, χάριν ἠθικῆς βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεώς της διὰ δοκιμασιῶν, ἐπιφυλάσσει μίαν ἀπειρον εὐτυχίαν πλησίον του καὶ εἰς τὰς πατρικὰς του ἀγκάλας εἰς μίαν ἄνευ δακρύων, ἄνευ στεναγμῶν, ἄνευ θανάτου, ἄνευ ἀγωνιῶν αἰωνίαν ἐπουράνιον ζωὴν.

(Τέλος) **ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΧΑΡΙΟΥ**

'Αντιπρύτανης τῆς Παντείου 'Ανωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν 'Επιστημῶν, Καθηγητῆς τῆς 'Εγκληματολογίας

νέος πληθυσμὸς ἀποτελεῖται ἐξ ἀπομάχων καὶ κυρίως ἐξ ἀπελευθέρων ἐξελληνισθέντων συντόμως. Τῷ 29 π.Χ. καθίσταται ἡ Κόρινθος ἕδρα Ρωμαίου ἀνθυπάτου καὶ πρωτεύουσα τῆς συγκλητικῆς ἐπαρχίας 'Αχαΐας, ἣτις περιελάμβανε τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν 'Ελλάδα. Εὐνοηθεῖσα ὑπὸ τῶν αυτοκρατόρων ἡ νέα πόλις ἀναπτύσσεται ταχέως καὶ φθάνει εἰς ἀκμὴν τὴν παλαιάν, χάρις εἰς τὴν προνομιούχον θέσιν της. Κειμένη μεταξὺ δύο θαλασσῶν, ἔθεν καὶ ἡ ὀνομασία της διθάλασσοσ ἢ ἀμφιθάλασσοσ, με ἐπίνεια τὰς Κεγχρεὰς εἰς τὸν Σαρωνικὸν καὶ τὸ Λέγειον εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καθίσταται ταχέως μέγα κέντρον διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου καὶ τόπουσ συναντήσεως 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως. Τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἤθελον νὰ ἀποφύγουν τοὺς κινδύνους ἐνὸς περίπλου τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὸν ὁποῖον ἐλέγετο ἡ παροιμία: «Μαλέαν δὲ κάμψας, ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε», ἔπρεπε νὰ διέλθουν διὰ τοῦ διόλου τῆς Κορίνθου, ἐνὸς πλακοστρώτου δρόμου, διὰ τοῦ ὁποῖου μετεφέροντο ἐπὶ ὄχημάτων αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των εἰς τὴν ἀπέναντι θάλασσαν. 'Απαν τὸ ἐμπόριον μεταξὺ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς λοιπῆς 'Ελλάδος διεξήγετο μέσῳ αὐτῆς. Αὐτὴ ἦτο ἡ κλεῖς τῆς Πελοποννήσου ἢ ἐμπορικῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ στρατιωτικῆ. 'Η στρατηγικὴ της σημασία ἦτο πολὺ μεγάλη. Εἰς τὸ τεῖχος τοῦ 'Ισθμοῦ, 400 μόνον ἄνδρες, ἠδύναντο νὰ ἀναχαιτίσουν οἰανδήποτε ἐπιδρομὴν καὶ νὰ προστατεύσουν ὀλόκληρον τὴν Πελοπόννησον.

Τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ ναυσιπλοῖα ἀπέφερον πλοῦτον πολὺν εἰς τὴν πόλιν.

'Ενεκα τούτων ἀπάντων ἡ πόλις προσεῖλκυσε συντόμως πληθὸς ἑτερογενῶν στοιχείων, 'Ελληνας καὶ ξένους καὶ πρὸ παντός 'Ιουδαίους, οἵτινες, προσηλυτίσαντες εἰς τὴν θρησκείαν των καὶ ἔθνικους, διετήρουν ἰδίαν συναγωγὴν, μαρτυρουμένην καὶ ὑπὸ εὐρεθείσης κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ἐπιγραφῆς. Οἱ ἐξελληνισθέντες παλαιοὶ ρωμαῖοι ἄποικοι, ἀπεροφήθησαν βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ συρφεύσαντος νέου κοσμοπολιτικοῦ πληθυσμοῦ. 'Εντὸς ὀλίγου χρόνου ἡ Κόρινθος ὑπερέβαλεν ὄλας τὰς παλαιὰς ἑλληνικὰς πόλεις, τόσοσ κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν οικονομικὴν σημασίαν, καὶ ἦλθεν εἰς ἀνταγωνισμὸν καὶ με' αὐτὴν τὴν 'Αλεξάνδρειαν. 'Επίσης ἀνέκτησε τὸ παλαιὸν τιμητικὸν ἀξίωμα, τῆς διευθύνσεως τῶν ἰσθμίων ἀγώνων.

'Ο κοσμοπολιτικὸς χαρακτὴρ αὐτῆς ἔφερε καὶ τὸν θρησκευτικὸν συγκρητισμὸν. Οἱ Σύροι ἔφεραν τὴν 'Αστάρτην καὶ τὸν Μέλκαρτ, οἱ Φρύγες τὸν 'Ατιν καὶ τὴν Κυβέλην, οἱ Αἰγύπτιοι τὴν 'Ισιδα, τὸν 'Οσιριν καὶ τὸν Σέραπιν. 'Ιδιαιτέρως ἐτιμᾶτο ἐν Κορίνθῳ ἡ Πάνδημος 'Αφροδίτη. 'Ενῶ ἡ παλαιὰ πόλις ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ποσειδῶνα, ἡ νέα ἦτο ἡ πόλις τῆς 'Αφροδίτης (Ρήτωρ 'Αριστείδης, 'Ισθμ. I, 23), τῆς ὁποίας ὁ περίφημος ναὸς ἐπὶ τοῦ 'Ακροκορίνθου εἶχε κατὰ τὸν Στράβωνα (8,6,20) χιλίας ἱεροδούλους. Αὐταὶ ὑπηρέτουσ τὴν θεὰν εἰς μικροὺς εὐπροσώπους οἰκίσκους

πέριξ τοῦ ναοῦ καὶ διέδιδον τὴν κορινθιακὴν ἀσθένειαν. Εἰς ἐνδειξὴν τιμῆς εἶχον ἰδιαιτέρας θέσεις εἰς τὸ θέατρον, ὅπως αἱ Ἐστιάδες τῆς Ρώμης.

Ἡ διαφθορὰ τῶν κατοίκων ἦτο παροιμιώδης. Τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφθορὰν τῆς πόλεως δηλοῖ καὶ ἡ γνωστὴ ρῆσις κοῦ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς», ἐνῶ ἄλλοι, ὡς «κορινθία κόρη», «κορινθία παῖς», «κορινθιαστὴς», «κορινθιάζεσθαι», οὐδὲλος συνέβαλλον εἰς τὴν καλὴν ἀπὸ ἠθικῆς ἐπόψεως φήμην τῆς πόλεως.

Ἡ Κόρινθος τῆς ἐποχῆς τοῦ Παύλου ἦτο μίᾳ μεγαλοπόλις. Μεγαλοπόλεις ἐνεφανίσθησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ἐλληνιστικὴν περίοδον. Ἡ Κόρινθος εἶχε πληθυσμὸν 200.000 κατοίκων, ὅσον περίπου καὶ ἡ Ἐφεσος. Ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Ρώμη ἦσαν μεγαλύτεραι τῆς Κόρινθου. Ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶχε 500.000 κατοίκων ἐξ ὧν 200.000 δοῦλοι. Ἡ Ρώμη ἦτο ἡ μόνη πόλις, ἥτις ἔφθανε τὸ ἑκατομμύριον. Σημειωτέον, ὅτι ὁ ἄλλος πληθυσμὸς τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἀνήρχετο τότε εἰς 50—60 ἑκατ.

Ὡς καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Κόρινθον, σημαντικὸν μέρος τῶν κατοίκων τῆς νέας Κόρινθου ἦσαν δοῦλοι, καθὼς ἐπέβαλλον αἰ κοινωρικαὶ συνθήκαι τῆς ἀρχαϊκότητος ἐν γένει καὶ αἰ ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ τῆς Κόρινθου εἰδικώτερον. Οὕτω δύναται ἡ Κόρινθος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ παρομοιασθῇ πρὸς σύγχρονον ἐμπορικὸν λιμένα καὶ πρὸς βιομηχανικὴν πόλιν, μὲ πολλὸν προλεταριακὸν πληθυσμὸν καὶ ὀξείαν τὴν ἀντίθεσιν μεταξύ πλουσίων καὶ πτωχῶν (P h. B a c h m a n n, Der I. Brief des Paulus an die Korinther, ἐν T h. Z a h n, Kommentar zum N.T. VII, Leipzig 1905, σελ. 5—6).

Ἡ πόλις κατελάμβανε ἑκτασιν 6.000 στρεμμάτων. Τὸ μῆκος τοῦ τείχους ἔφθανε τὰ 21 χλμ. Οὕτως ἡ νέα Κόρινθος ἦτο ἡ μεγαλύτερα εἰς ἑκτασιν πόλις τῆς Ἑλλάδος, ὑπερβάλλουσα καὶ τὴν παλαιὰν, ἥτις εἶχεν ἑκτασιν 3—4.000 στρεμμάτων καὶ μῆκος τείχους 7 χιλιόμετρον (ἀνευ τῆς ἀκροπόλεως). Ἡ πόλις εἶχεν 23 ναοὺς, 5 ἀγοράς, 5 δημόσια λουτρά, 5 στοὰς μὲ παντὸς εἶδους καταστήματα πολυτελείας, 2 βασιλικὰς, δηλ. αἰθούσας δικαστηρίου, καὶ πολλὰ θέατρα καὶ ἀμφιθέατρα, ἐν τῶν ὁποίων εἶχε θέσεις δι' 22.000 θεατὰς (J. H o l z n e r, Παῦλος, μετ. Ἰ. Ἰ. Κ ο τ σ ὠ ν η, Ἀθήναι 1948, σελ. 281).

Τοιαύτη ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς Κόρινθου, ὅταν τὴν ἐπεσκέφθη ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος κατὰ τὴν δευτέραν του περιοδείαν. Ἐξ Ἀντιοχείας ὁρμώμενος, διέσχισε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, μετέβη εἰς Φιλίππους, ἐνθα ἴδρυσεν τὴν πρώτην χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους, ἀκολούθως εἰς Θεσσαλονίκην, τῆς ὁποίας ἡ ἐκκλησία ἐξειλίχθη λίαν συντόμως εἰς μίαν τῶν σπουδαιωτέρων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βέροιαν. Διὰ θαλάσσης ἔρχεται ἐν συνεχείᾳ εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀνέρχεται εἰς Ἀθήνας. Μετὰ τὴν πολὺ μικρὰν ἀπήχησιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ λόγος του ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀποφασίζει νὰ μεταβῇ εἰς Κόρινθον. Ὁ Παῦλος ἐδείκνυεν ἰδιαιτέραν προτίμησιν εἰς τὰς μεγα-

Ο ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ (†)

Τῇ 19ῃ Ἰουνίου ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Κεφαλληνίας Κυρὸς Ἱεροθεός.

Ὁ ἀειμνήστος Ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Ἰωάννης Βουῆς, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1900 εἰς Ἀγίαν Εὐφημίαν Κεφαλληνίας.

Τὰ ἐγκύκλια γράμματα ἐδιδάχθη εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ, ἀκολούθως δὲ ἐφοίτησεν εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Κορίνθου, ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς καὶ ἀπεφοίτησε τὸ ἔτος 1935.

Θείῳ ζήλω κινούμενος εἰσηλθεν εἰς τὰς τάξεις τῶν μοναχῶν, ἐν ἔτει 1962, τῆς Ἱ. Μονῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Κεφαλληνίας. Κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἐχειροτονήθη ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Κορίνθου εἰς Διάκονον, ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Κορινθίας Κυροῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ὡς διάκονος ὑπηρέτησε παρά τῇ Ἱ. Μητροπόλει ἀρχικῶς καὶ εἶτα εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Γερασίμου Πολυκλινικῆς Ἀθηνῶν.

Ἐν ἔτει 1935 ἐχειροτονήθη ἐν Ἀγ. Εὐφημίᾳ Κεφαλληνίας εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Μαντινείας καὶ Κυνοῦρίας, ὑπηρετήσας καρποφόρως ἐν Κεφαλληνίᾳ ὡς Ἱεροκήρυξ καὶ ἀπὸ τοῦ 1949 ὡς Πνευματικὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις

λουπόλεως. Ἐγνώριζεν, ὅτι ὁ κατέχων τὴν Κόρινθον, κατέχει τὴν Ἑλλάδα. Ἄν ἐγένετο γνωστὸς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν λιμένα τῆς Κόρινθου, θὰ ἦτο ἀπλῶς ζήτημα χρόνου ἢ διάδοσις τοῦ κηρύγματος εἰς τὰς νήσους, μεθ' ὧν ἡ Κόρινθος εἶγεν ἐπικυριωσίαν. (J. H o l z n e r, Παῦλος, μετ. Ἰ. Ἰ. Κ ο τ σ ὠ ν η, Ἀθήναι 1948, σελ. 237. N a u m a n n, παρά J. H o l z n e r, ἐνθ' ἄνωτ.), ἀλλὰ καὶ θὰ ἐσκορπίζετο ὁ σπόρος τοῦ εὐαγγελίου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὅπου ἔφθαναν τὰ εἰς τὴν Κόρινθον προσεγγίζοντα πλοῖα.

Εἰς τὴν Κόρινθον μετέβαινε κανεὶς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἴτε διὰ ξηρὰς, εἴτε διὰ θαλάσσης. Ὁ δεῦτερος δρόμος ἦτο ὁ συντομώτερος καὶ ὁ συνηθέστερος. Διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι αὐτὸν θὰ προετίμησε καὶ ὁ Παῦλος. Ἐπεβιβάσθη τοῦ πλοίου εἰς Πειραιᾶ καὶ ἠκολούθησε τὴν διαδρομὴν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦν καὶ σήμερον τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα πλέουν πρὸς τὸν Ἴσθμόν. Ἀπεβιβάσθη εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἐπίγειον τῆς Κόρινθου, τὰς Κεγχρεὰς. Ἐμπροσθέν του ἐξετείνοντο, ὅπως καὶ σήμερον, οἱ ἀμπελώνες τῆς Κόρινθου. Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν, πρέπει νὰ ἐβάδιζε περὶ τὰς τρεῖς ὥρας, διὰ μέσου τῆς καταφύτου κοιλάδος τῶν Ἐξαμιλίων. Διέσχισε τὸ ἱερὸν ἄλλος τοῦ Ποσειδῶνος, ἀνῆλθεν ἐν ὁμαλὸν ὕψωμα, διέβη τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ Αεύκου καὶ διὰ τοῦ προαστείου Κράνειον εἰσηλθεν εἰς τὴν πόλιν.

(Εἰς τὸ ἐπόμενον τὸ τέλος)

Γ. Α. ΓΑΛΙΤΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Θά άποτελή άπαράδεκτον περιφρόνησιν.

'Ενώ πρό όλίγων μόλις ήμερών ό 'Υπουργός τής Δικαιοσύνης άνέγνωσεν εις τήν Βουλήν έγγραφον τής 'Ιεράς Συνόδου, παρακαλούσης όπως ή πρότασις περί «αυτομάτου διαζυγίου» μη συζητηθή πριν ή έκφραση επ' αυτού ή γνώμη τής 'Ιεραρχίας τής 'Ελλάδος, δημοσιεύονται εις τās 'Εφημερίδας ειδήσεις, κατά τās όποιās τό σχετικόν νομοσχέδιον θά ψηφισθή διαρκούντος του θέρους υπό τής 'Επιτροπής 'Εξουσιοδότησεως του άρθρου 35 ως ... «έξαιρετικώς έπειγον θέμα», άκριβώς διά νά μη προλάβη νά άκουσθή ή 'Ιεραρχία!

'Ελπίζομεν, ότι αι δημοσιογραφικαί ειδήσεις αυτα στερούνται άληθείας. 'Αλλ' εάν παρ' έλπίδα άληθεύουν και ψηφισθή τῷ όντι τό νομοσχέδιον κατά τήν διάρκειαν του θέρους, τό πραξικόπημα τούτο δέν θά άποτελή μόνον δυναμίτιδα εις τά θεμέλια τής ελληνικής οικογενείας, αλλά και άπαράδεκτον περιφρόνησιν έναντιον τής 'Εκκλησίας.

'Από τήν δράσιν 'Ελληνος 'Ιεράρχου.

Πολλάκις έχει τονισθή από τής στήλης ταύτης, ότι πολλοί τών Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών

Θεολογικού Οικοτροφείου τής 'Αποστολικής Διακονίας.

'Η 'Ι. Σύνοδος τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος, έκτιμήσασα τās άρετάς και τόν ζήλον του άειμνήστου, εξέλεξε τούτον Μητροπολίτην Κεφαλληνίας κατά τό έτος 1951. 'Η δέ χειροτονία του έγινετο έν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ υπό τών Σεβ. Μητροπολιτών Φθιώτιδος Κυρού 'Αμβροσίου, Μαντινείας Κυρού Γερμανού, Κερκύρας και Παξών κ. Μεθοδίου, 'Αργολίδος κ. Χρυσοστόμου, Ναυπακτίας Κυρού Χριστοφόρου και Παραμυθίας Κυρού Δωροθέου.

Πόσον επιτυχής υπήρξεν ή έκλογή του κατεδείχθη κατά τούς έπισυμβάντας έν έτει 1953 σεισμούς έν 'Επτανήσω, ότε ό άείμνηστος προσέφερε σημαντικās όντως υπηρεσίας εις τό έργον τής περιθάψεως τών σεισμοπλήκτων τής Κεφαλληνίας και εις τήν άποκατάστασιν τούτων. Παραλλήλως ανέδειχθη θερμουργός ζηλωτής του Εύαγγελίου, κηρύττων και παραμυθών τούς πληγέντας και συγκακούμενος και συμπάσχων μετά τών άτυχούντων.

'Η κηδεία του έκδημήσαντος 'Ιεράρχου έγινετο τῇ 20ῃ 'Ιουρίου εκ του 'Ι. Ναοῦ τής Μητροπόλεως 'Αθηνών, χοροστατούντος του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών κ. Χρυσοστόμου, παρισταμένων τών έν 'Αθήναις περιπιδημούντων 'Ιεραρχών και πλήθους λαοῦ, τιμώντος τήν μνήμην αυτού. Τόν επικήδειον έξεφώνησιν έντολή τής 'Ιεράς Συνόδου, ό 'Αρχιμανδρίτης κ. Σεβαστιανός 'Ασπιώτης.

μας έχουν νά παρουσιάσουν θαυμασίαν κοινωνικήν δράσιν, ήτις όλονέν και περισσότερον άποδεικνύει, ότι άνωόσα είναι ή κατεύθυνσις τής πνευματικής πορείας τής 'Ελληνικής 'Εκκλησίας.

'Εν νέον δείγμα τής δράσεως αυτης εξήρθη εσχάτως από τών στήλῶν τών εφημερίδων. Πρόκειται διά τήν δράσιν του Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου Κρήτης κ. Ειρηναίου. Ούτος, προς τούς άλλους, έδημιούργησεν εις τήν περιφέρειάν του Γεωργικήν Σχολήν, Οικοτροφείον διά τούς άπόρους μαθητάς και μαθητρίδας του Γυμνασίου με 600 οικοτρόφους, Γεωργικήν Σχολήν ηλεκτρολόγων-μηχανολόγων, Γεωπονικήν Σχολήν, Τυπογραφείον και Τυπογραφικήν Σχολήν κ.ά. 'Ωσαύτως ίδρυσεν φιλαρμονικόν μουσικόν θρησκευτικόν συγκρότημα. «Και όλα αυτα με τήν θυσίαν του μισθοῦ και τών άμοιβών του και με δωρεάς τών φιλοχρίστων Χριστιανών».

'Επί πλέον ό άγιος Κισάμου προβάλλει τήν 'Ορθόδοξίαν επί διεθνούς επιπέδου. «Πάντοτε φιλοξενει εις τās σχολάς και τά οικοτροφεία, πού έδημιούργησε, νέους κληρικούς ή φοιτητάς τής Ούγκάντα, τής Ταγκανίκας, του Λιβάνου και άλλων χωρών τής 'Αφρικής, πού επιθυμούν νά λουσθοῦν εις τά νάματα τής 'Ορθόδοξου χριστιανικής διδασκαλίας».

Είναι λυπηρόν, ότι τοιαυτα εκδηλώσεις πεφωτισμένης δράσεως άγνωσονται παντελώς υπό τών κατηγορούντων τήν 'Ορθόδοξον 'Ελληνικήν 'Εκκλησίαν δι' αδράνεια, στατικότητα και «σκοταδισμόν».

'Επαφή με τούς 'Ορθοδόξους τής Ούγκάντα.

'Ορθώς ό Τύπος εξήρε τό γεγονός, ότι 31 τελειόφοιτοι τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, συνοδευόμενοι υπό του κοσμητορος τής Σχολής πανοσ. άρχιμ. κ. 'Ιερωνύμου Κοτσώνη και του καθηγητου κ. 'Ι. 'Αναστασίου, ανεχώρησαν προς έπίσκεψιν τών ορθοδόξων κοινοτήτων τής Ούγκάντα.

Ούτοι, κατά τήν διάρκειαν τής έν Ούγκάντα παραμονής αυτών, προσέφεραν χρηματικά ποσά, συγκεντρωνέντα κατόπιν πρωτοβουλίας τής Α.Μ. του Βασιλέως Κωνσταντίνου, διά τήν άνέγερσιν δύο λιθοκτίστων ορθοδόξων ναών εις άντικατάστασιν τών άχρροκαλυβών. 'Ωσαύτως οι επισκέπται παρέδωκαν εις τούς 'Ορθοδόξους τής Ούγκάντα χρήματα, χρήσιμα υλικά και διάφορα δώρα, προσφεροθέντα υπό του Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, υπό ιδιωτών και υπό του συλλόγου «Οι φίλοι τής Ούγκάντα έν Β. 'Ελλάδι». 'Εξ άλλου, ή Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης προσφέρει τέσσαρας υποτροφίας διά τούς εξ Ούγκάντα σπουδαστάς.

Εδχόμεθα ολοφύχως, όπως ή μετά τών ορθοδόξων αδελφών τής Ούγκάντα επαφή τών εκπροσώπων

της Ἑλληνικῆς Θεολογίας ἀποτελέσῃ ἓνα σημαντικὸν σταθμὸν εἰς τὸ ἔργον τῆς προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἥτις, ὡς ὀρθῶς ἐλέχθη, «μὲ τὰ παρθένα ἐδάφη της, τοὺς παρθένους λαοὺς της καὶ τὸν ἀκόμη παρθένον πολιτισμὸν των εἶναι ἡπειρος τοῦ ἐγγὺς μέλλοντος».

Ἡ ἐπίδρασις τῆς βυζαντινῆς ἱεραποστολῆς.

Μὲ τὸν τίτλον «Ἡ Μεγάλῃ Μοραβία καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκῃ» ἡ Τσεχοσλοβακικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν διοργάνωσεν εἰς τὸ Ζάππειον μίαν Ἐκθεσιν, διὰ τὰ ἑορτάσια τὰ 1100 ἔτη τῆς Βυζαντινῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τὴν Μοραβίαν.

Ἡ Ἐκθεσις αὕτη, ἥτις διοργανώθη μὲ τὴν συνεργασίαν τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ, ἐπεδείχθη ἐν πρώτοις εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν. Ἡ παρουσίαις της εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀρχίζει ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, ὡς σημειοῦται ἐν τῷ ὀδηγῷ τῆς Ἐκθέσεως, εἶναι «κληρονόμος καὶ φρουρὸς τῶν πολιτιστικῶν ἀξιών τοῦ παρελθόντος».

Ἡ ἐξαιρετος διοργάνωσις τῆς Ἐκθέσεως ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἐπισκέπτην νὰ σχηματίσῃ μίαν σαφῆ ἰδέαν τῆς ἐπιδράσεως τῆς Βυζαντινῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ σλαβικοῦ πολιτισμοῦ. Τὰ διάφορα ἐκθέματα ζωντανεῦν τὴν πρώτην μεγάλην περιόδον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Σλάβων καὶ καθιστοῦν συνειδητὸν τὸν στενὸν σύνδεσμον τοῦ πολιτισμοῦ τούτου μὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φωτίου, ἥτις ὑπῆρξε μία τῶν πλέον ἀκμαίων ἐποχῶν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Διὰ τὸν τελευταῖον βυζαντινὸν αὐτοκράτορα.

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐπισήμου μνημοσύνου, ὅπερ ἐτέλεσεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς μνήμην τοῦ τελευταίου βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος, τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ὀρθῶς ὁ διακεκριμένος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Παντείου Σχολῆς κ. Δημήτριος Βεζανῆς εἰς ἐπιστολὴν του, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν «Καθημερινήν», διαμαρτύρεται, διότι ἀκόμη δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι μνημεῖον πρὸς τιμὴν τοῦ ἡρωικοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος.

Ὡς λέγει ὁ κ. Βεζανῆς, «δὲν παύει ν' ἀποτελῆ ἐντροπὴν, ὅτι 140 ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τοῦ τουρκοῦ ζυγοῦ τὸ ἔθνος δὲν ἠξιώθη νὰ στήσῃ ἓνα ἀνδριάντα ἢ μᾶλλον ἐν μνημεῖον εἰς τὸν τελευταῖον Βασιλέα μας ἢ μᾶλλον εἰς τὸν τελευταῖον Ἕλληνα τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσυμβόλιζε καὶ συμβολίζει τὰς ἀρετὰς τῆς Φυλῆς, τὴν γενναϊότητα, τὴν καρτερίαν, τὴν χριστιανικὴν πίστιν, τὴν μεγαλοφροσύνην, τὸ θάρρος καὶ τὴν περιφρόνησιν τοῦ θανάτου προκειμένου νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸ τελευταῖον προπύργιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀκριβῶς διότι συνεκέντρωνε καὶ ἐσυμβόλιζε αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ἀποτελεῖ δρόσημον καὶ αἰώνιον σύμβολον τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Ὅθεν «πρέπει τὸ ταχύτερον ἢ συσταθεῖσα καὶ μηδέποτε λειτουργήσασα καὶ ἀποπερατώσασα τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ κινητοποιηθῆ καὶ νὰ φροντίσῃ εἰς περιοριστὸν θέσιν τῆς πρωτενούσης νὰ στηθῇ ἐν μνημεῖον ἀντάξιον αὐτοῦ». Καλὸν δὲ θὰ εἶναι «εἰς πλάκας χαλκῖνας νὰ εἶναι ἀναγεγραμμένα αἱ ἀπαντήσεις τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ αἱ παραινέσεις του πρὸς τοὺς τελευταίους ὑπερασπιστὰς, ποὺ ἀποτελοῦν αἰωνίας ὑποθήκας πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν».

Ἡ ἑκατονταετηρίς τοῦ «Παρνασσοῦ».

Ἀρχιερατικὴ λειτουργία μετ' ἀρτοκλασίας ὑπῆρξεν ἡ ἑναρξίς τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ ἀπὸ τὸ Πανελλήμιον καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος γνωστοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός», ὅστις τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς πατρίδος μας καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῆ λαμπρὸν φάρον ἐντὸς αὐτῆς.

Ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται, ὅπως ὁ Σύλλογος οὗτος, ὅστις διεκρίθη πρὸς τοῖς ἄλλοις διὰ τὴν προβολὴν πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκδηλώσεων, καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατονταετίαν αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσηλθεν, συνεχίσῃ καὶ ἀναπτύξῃ περαιτέρω τὴν ἐξαιρετὸν δρασίαν του ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Νὰ δοθῇ ἄνευ καθυστερήσεως.

Μεθ' ἱκανοποιήσεως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀνέγνωσεν εἰς τὸν τύπον, ὅτι ἡ Σύγκλητος τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεως τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς αὐτὸ παραχώρησιν τοῦ ἰ. ναοῦ Ἁγ. Γεωργίου (Ροτόντας), ἵνα οὗτος χρησιμοποιοῖται ὡς πανεπιστημιακὸς ναός.

Οἱ λόγοι, οἵτινες συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως ταύτης, εἶναι πολλοί. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ζωτικοῦ χώρου τῆς Πανεπιστημιουπόλεως Θεσσαλονίκης. Ἐπειτα τὸ Ἀριστοτελεῖον Πανεπιστήμιον διὰ τῶν εἰδικῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς, Φιλοσοφικῆς καὶ Πολυτεχνικῆς Σχολῆς δύναται νὰ ἀξιοποιήσῃ καλῶτερον παντὸς ἄλλου τὸν μοναδικὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν θησαυρὸν τῆς Συμπρωτεύσεως.

Ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ προτάνεως κ. Ν. Ἀσπιώτου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων συμφωνεῖ καὶ συνηγορεῖ ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως τοῦ ναοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Δὲν ἀπομένει λοιπὸν παρὰ ἡ τυπικὴ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως. Πιστεύομεν, ὅτι αὕτη θὰ δοθῇ ἄνευ καθυστερήσεως τινος, διότι εἶναι ἀπαράδεκτον τὸ νὰ στερηθῇ ναοῦ μίᾳ Πανεπιστημιούπολιν μὲ εἴκοσι χιλιάδας φοιτητῶν. Τοιοῦτό τι μόνον εἰς τὰς χώρας τοῦ Παραπετάσματος εἶναι δυνατόν νὰ γίνηται ἀνεκτόν.

Διάβρωση τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας.

Δικαίως ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ ἐπισημαίνουν τὸν κίνδυνον ἐκ τῆς συστηματικῆς δράσεως τῶν κομμουνιστῶν ἐν μέσῳ τῶν τάξεων τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας. «Ἐτέθησαν καὶ πάλιν εἰς ἐφαρμογὴν βελτιωμένα, ἐπηρεξημένα καὶ πολυμορφότερα αἱ μέθοδοι τῆς ΕΠΟΝ: Ὑπουλα συνθήματα περὶ εἰρήνης δῆθεν καὶ δικαιοσύνης, πικραὶ ἀτομικαὶ ἐπαφαὶ μὲ νέους ἀπὸ πεπειραμένα στελέχη, συγκεντρώσεις φανεραὶ καὶ κρυφαί, ὅπου ἀναπτύσσονται καθαρῶς κομμουνιστικὰ διδάγματα, ὑποποτι ψυχαγωγία καὶ μάλιστα σεξουαλικὴ ἀσυδοσία, ἐλκυστικαὶ ὑποσχέσεις κ.λ.π. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἤδη τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν μὲ λίαν σοβαρὰς συνεπειάς».

Ἄλλὰ γενῶται τὸ ἐρώτημα: Τί γίνεται ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς συστηματικῆς αὐτῆς διαβρώσεως τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας; Τί γίνεται πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν ἀναριθμητῶν κομμουνιστικῶν φυλλαδίων καὶ βιβλίων, τὰ ὅποια ἔχουν κατακλύσει τὰς προθήκας τῶν βιβλιοπωλείων καὶ περιπτέρων; Ἐάν οἱ ἀρμοδίοι παράγοντες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας δὲν συνεργασθοῦν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως ὄχι τόσοσιν δι' ἀστυνομικῶν μέτρων, ὅσον πρὸ πάντων δι' ἀντιστοίχου πνευματικῆς ἐξορμήσεως καὶ ἀντιδράσεως, ταχέως θὰ θρηνώμεν ἐπὶ παντὸς εἶδους ἐρείπιων.

Δικαία ἐπιβράβευσις.

Διὰ προσφάτου ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἀνετέθησαν ἀρμοδιότητες διοικητικοῦ διευθυντοῦ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. εἰς τὸν τ. ἀνώτερον ὑπάλληλον αὐτοῦ κ. Ζαφ. Κέπετζην, ὅστις ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας, μετὰ μακρὰν καὶ εὐδοκμιωτάτην ὑπηρεσίαν, ὄρισθη, ὡς συνταξιοῦχος, μέλος τοῦ Διοικητικοῦ του Συμβουλίου. Σπανίως ἀληθῶς τοποθέτησις ὑπῆρξε τόσοσιν εὐστοχος καὶ τόσοσιν δικαία. Διότι ὁ κ. Κέπετζης δὲν ὤπῃρξε μόνον ἀπὸ τοὺς πρώτους θεμελιωτὰς τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἀλλὰ καὶ διεκρίθη διὰ τὸ ἦθος του, τὴν ἐν παντὶ εὐπρέπειάν του, τὴν ἀκάματον φιλεργίαν του καὶ τὴν ἄφογον καὶ ἐξηρημένην ἐπιτέλεσιν τοῦ χρέους του. Ἡ ἀναμφισβήτητος δὲ στοργή του πρὸς τὸ Ταμεῖον καὶ ἡ θετικότης τῆς σκέψεώς του ἐγγυῶνται τὴν πληρεστέραν του ἀποδοτικότητα, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἐφημεριακοῦ ἡμῶν κλήρου. Ἡ «Ἐκκλησία», ἡ ὅποια ἐκ τοῦ σύγγενος ἔχει παρακολουθήσει τὸν ζῆλόν του, τὴν ἐνημερότητα του καὶ τὰς δημοσιογραφικὰς ἰκανότητας τοῦ κ. Κέπετζη, χαίρει ἰδιαίτερος διὰ τὴν τόσοσιν δικαίαν ἐπιβράβευσίν του καὶ ἀναμένει πεποιθῶτος πλουσίους τοὺς καρπὸς τοῦ ζήλου του.

Φωνὴ ἐκ τῶν πραγμάτων.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τὰ ὅσα γράφει εἰς ἄλλας στήλας τῆς «Ἐκκλησίας» ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Πολύευκτος θὰ εἶδον βαθεῖαν ἀπήχησιν εἰς τὰς καρδίας ὄλων ὅσοι θὰ τὸν ἀναγνώσουν. Πρόκειται περὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀποκτήσῃ ὁ εἰς Γερμανίαν σημερινὸς ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς τῶν 200 χιλιάδων περίπου ψυχῶν ναοὺς ὀρθοδόξους. Ἡ ἀνάγκη εἶναι μεγίστη καὶ αὐτοφανῆς εἰς κάθε Ἑλληνα, ὁ ὅποιος θὰ σκεφθῆ, ὅτι ἡ πολυπληθεστάτη καὶ νεοπαγῆς εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ἁπογένειά μας στερεῖται τῶν κέντρων αὐτῶν λατρείας καὶ διασώσεως τῆς ἐθνικῆς ὑποστάσεως. Ἀλλὰ τὸ ἄθροισμα τοῦ Σεβασμιωτάτου — φωνὴ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων — ἀναλύει αὐτὴν τὴν ἀνάγκην μὲ εὐγλωττον τρόπον, διὰ τῆς παραθέσεως, τοῦ ἐνὸς μετὰ τὸν ἄλλον, ὄλων τῶν λόγων, οἱ ὅποιοι τὴν καθιστοῦν τόσοσιν μεγάλην καὶ τόσοσιν ἐπιτακτικήν. Διὰ τοῦτο, τὸ ὀδνηρὸν αὐτὸ πρόβλημα πρέπει νὰ εὖρη τὴν λύσιν του καὶ μάλιστα ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Πρέπει οἱ ἀρμοδίοι νὰ κινηθοῦν μὲ ἀποτελεσματικότητα καὶ θετικὸν πνεῦμα, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἐν Γερμανίᾳ Ἑλληνισμὸς τὸν ἀνάλογον ἀριθμὸν ναῶν καὶ εὐκτηρίων οἴκων, διότι πράγματι «ἡ καθυστέρησις θὰ ἐπιφέρει πολλὰς καὶ τεραστίας ζημίας». Ἀκόμη καὶ εἰς πανελλήνιος ἔρανος, ἐδῶ καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, θὰ ἔπρεπε νὰ διενεργηθῆ, διὰ τὴν πληρῶσιν τῆς ἀνάγκης ταύτης. Καμμία ἑλληνικὴ καρδιά δὲν θὰ ἔμενεν ἀδιάφορος.

Τὰ «Καλλιστεῖα».

Ἐγιναν καὶ ἐφέτος τὰ «Καλλιστεῖα», τὰ ὅποια κατὰ τὴν πρώτην φάσιν τῆς ὀλιγοετοῦς ἱστορίας των ἤγειραν τόσοσιν ἔντονον τὴν ἀντίδρασιν τῆς ὀγιοῦς ἠθικῆς ἀντιλήψεως καὶ αἰσθήσεως. Ἐφέτος ἦσαν πλέον ἄπνοια ἀπὸ ὅ,τι πέρυσιν. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ὁ θόρυβος περὶ αὐτὰ καθίσταται προοδευτικῶς ἀσθενέστερος. Τοῦτο ἀποεικνύει, ὅτι ἡ εὐτελής σημασία των, μετὰ τὴν πρώτην ἐντόπιον προσλαμβάνει πλέον τὰς μηδαμινὰς πραγματικὰς διαστάσεις τῆς, ἀποτελοῦσα ὑπόθεσιν ἄκρως περιορισμένον κύκλου ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ὄντως δὲν ἔχει τις νὰ ζηλεύσῃ εἰς τίποτα. Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, ἡ ὅποια παρ' ὅλας τὰς ἐπιδράσεις, τὰς ἀσκουμένας ἐπ' αὐτῆς διὰ τὴν ἠθικὴν πτώσιν τῆς, ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνθίσταται, ἔδωκεν εἰς τὰ «Καλλιστεῖα» τὴν περιθωριακὴν θέσιν, τὴν ὅποιαν ἤξιζον. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τοῦ χρόνου ἢ πραγματικότης δι' αὐτὴν θὰ εἶναι ἀκόμη περισσότερο περιθωριακὴ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Σύνοδος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Συνήλθε σήμερα η Ίερά Σύνοδος εις τακτικήν συνεδρία. Μετά την ανάγνωσιν των πρακτικών, γενομένης διεξοδικής συζήτησεως ἐξ ἀφορμῆς δημοσιευμάτων ἡμερησίων τινῶν, δι' ὧν κατελογίσθη εὐθύνη εις τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ὄντως ἀδικαιολόγητον παράτασιν τῆς χηρείας τῶν κενῶν Μητροπόλεων, ἀπεφασίσθη νὰ ἀνακοινωθῆ, ὅτι οὐδεμίαν εὐθύνην ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ Ίερά Σύνοδος, δεδομένου ὅτι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τελεῖ ἐν ἀναμονῇ τῆς ψηφίσεως τῆς Μεταβατικῆς Διστάξεως, ἵνα ἐνεργήσῃ κατόπιν τὰ δέοντα διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν Μητροπόλεων.

Εἶτα ἀνεγνώσθησαν τὰ ἔγγραφα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως, δι' ὧν οὗτος παρέχει τὰς κατὰ Νόμον πληροφορίες ἐπὶ τῶν διατυπωθεισῶν κατ' οὗτου κατηγοριῶν ἐπὶ ἀπειθείᾳ καὶ καταφρονήσει τῆς Ίεράς Συνόδου. Ἡ Ίερά Σύνοδος συζητήσασα ἐπισταμένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου εὔρεν ἀνεπαρκεῖς τὰς δοθείσας πληροφορίες καὶ ἀπεφάσισε νὰ χωρήσῃ εις τὴν περαιτέρω κατὰ Νόμον διαδικασίαν, ἥτοι νὰ ὀρίσῃ ἑξάρχον πρὸς διενέργειαν ἀνακρίσεων καὶ τὸν σχηματισμὸν δικαστικῆς φακέλλου. Ὡς τοιοῦτος δὲ ὠρίσθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωσιῶν κ. Τιμόθεος.

Κατόπιν ἐπελήφθη ὑποθέσεων τρεχοῦσης ὑπηρεσίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Ἰουνίου 1965

Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

Συνήλθε σήμερα εις τακτικήν συνεδρία ἡ Ίερά Σύνοδος. Μετά τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης ἐγένετο μακρὰ συζήτησις περὶ τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἔχουν ἐπὶ τῶν ἱεροκηρύκων ἡ Ίερά Σύνοδος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ τόπου καὶ ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ Ἐγκύκλιος πρὸς τὰς Ίεράς Μητροπόλεις πρὸς παροχὴν ὁδηγίων ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Μετὰ ταῦτα ἐξ ἀφορμῆς ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἐν σχέσει μὲ τὸν διορισμὸν νέων Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων μετὰ τὴν 30ῃν Μαΐου, ὅτε ἔληξεν ἡ θητεία τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον διορισθέντων τοιοῦτων, ἀπεφασίσθη ὅπως ἀποσταλῇ Ἐγκύκλιος πρὸς τὰς Ίεράς Μητροπόλεις, ἵνα συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τὰ νέα Μητροπολιτικὰ Συμβούλια διορίσῃν νέα Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1965 μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1967, ὅτε θὰ λήξῃ ἡ τριετής θητεία συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 2200 «περὶ ἱ. ναῶν καὶ ἡμερησίων».

Κατόπιν ἐπηκολούθησεν διεξοδικὴ συζήτησις διὰ τὸ ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων δι' ἀλεύρου καὶ ἄλλων ἐφοδίων ἀποστελλομένων μέσῳ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως ἐκ τῶν πλεονασμάτων τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ καὶ ἀπεφασίσθη ὅπως Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπισκεφθῆ τοὺς ἀρμοδίους Ὑπουργοὺς μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως συνεχισθῆ ἡ παροχὴ ἀλεύρου καὶ λοιπῶν ἐφοδίων εις τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ἰδρύματα, διότι ἄλλως πολλὰ ἐξ αὐτῶν θὰ κλείσῃν ἐλλείψει πόρων.

Ἐν τέλει ἐπελήφθη ὑπηρεσιακῶν θεμάτων τρεχοῦσης ὑπηρεσίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22ῃ Ἰουνίου 1965

Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

Συνήλθε σήμερα ἡ Ίερά Σύνοδος εις τακτικήν συνεδρία. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τοῦ κ. Ὑφυπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων πρὸς τὴν Ίεράν Σύνοδον. Τὸ ἐν λόγῳ

ἔγγραφον ἀποτελεῖ ἀπάντησιν εἰς ἔγγραφον τῆς Ίεράς Συνόδου πρὸς τὸν Κύριον Πρωθυπουργὸν διὰ τοῦ ὁποῦ ἐζητήτετο ἡ ἐπίσπευσις τῆς ψηφίσεως τοῦ σχετικοῦ νόμου διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν. Εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην δηλοῦται ὅτι ἡ σχετικὴ διάταξις θέλει ψηφισθῆ ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐξουσιοδοτήσεως.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ίερά Σύνοδος ἠσχολήθη μὲ θέματα ὑπηρεσιακά.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24ῃ Ἰουνίου 1965

Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

Ίερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 25ης Ἰουνίου 1965 ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱεροὺς ναοὺς Ἀθηνῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ τῶν παρ' Αὐτῷ Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν Ἐπισκόπων, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανισμῶν, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ ἄτομα κ.λ.π. Οὕτω:

Ἐχοροστάτησε: Τῇ 13ῃ Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἀγίας Τριάδος Βύρωνος.

— Τῇ 14ῃ Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Τριάδος τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

— Τῇ 19ῃ Ἰουνίου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἀγίων Πάντων Καλλιθέας.

Ἐτέλεσε: Τῇ 19ῃ Ἰουνίου Τρισάγιον εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Μητροπόλεως ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Κεφαλληνίας Κυροῦ Ἱεροθέου.

— Τῇ 23ῃ Ἰουνίου Ἀγιασμόν ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ νέου κτιρίου τοῦ Γυμνασίου Βύρωνος.

Προέστη: Τῇ 20ῃ Ἰουνίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Κεφαλληνίας Κυροῦ Ἱεροθέου.

Παρέστη: Τῇ 12ῃ Ἰουνίου εἰς τὴν δεξίωσιν τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ.

— Τῇ 19ῃ Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῷ ἱστορικῷ καὶ ἐθνολογικῷ Μουσείῳ ὁργανωθεῖσαν τελετὴν ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς Ναυτικῆς Ἑβδομάδος.

— Τῇ 20ῃ Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μεγάρῳ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων πανηγυρικὴν συνεδρία τῶν ἐκπροσώπων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Προήδρευσε: Τῇ 17ῃ Ἰουνίου τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου συνοδικοῦ μεγάρου.

— Τῇ 23ῃ Ἰουνίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τῇ 25ῃ Ἰουνίου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία».

Ἐπεσκέφθη: Τῇ 15ῃ Ἰουνίου τὸν ὑπουργὸν Δημοσίας Ἀσφαλείας κ. Πολυχρονίδην.

— Τῇ 16ῃ Ἰουνίου, ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Μελίτωνα, εἰς ἀνταπόδοσιν ἐπισκέψεως.

Μετέβη: Τῆ 23ῃ Ἰουνίου εἰς ἀνταπόδοσιν ἐπισκέψεως εἰς τὸ Ἀρχιεπιτοπιεῖον Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, ὅπου ὠμίλησε πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς.

Ἐδέχθη: Τῆ 11ῃ Ἰουνίου τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μυρίνης κ. Χρυσόστομον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γιανναράν, τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. Ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκον, τὸν πρόεδρον τοῦ Κληροδοτήματος Ἀφεντάκη κ. Μουστάκην τὸν Ἀγγλικανὸν ἱερέα κ. Δαυὶδ Κόλλιν καὶ τὸν ὑποσημαγὸν κ. Θεοδώρου.

— Τῆ 12ῃ Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν καὶ τὸν Ἀκαδημαϊκὸν - καθηγητὴν κ. Ἀμίλκαν Ἀλιβιζάτο.

— Τῆ 15ῃ Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν.

— Τῆ 16ῃ Ἰουνίου τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐδεμ.

— Τῆ 18ῃ Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἰερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους κ. Παύλου.

— Τῆ 19ῃ Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνόν, 3 Φιλλανδοὺς κληρικούς μετὰ τῆς ἐξ 60 μελῶν ἀποτελουμένης Φιλλανδικῆς Χορωδίας, τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας κ. Κακλαμάνην, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ὁρφανοτροφείου «Σπίτι Στοργῆς» τῆς Γλυφάδας καὶ τὸν ἱερομόναχον τοῦ Ἁγίου Ὄρους Χρυσόστομον Εὐμορφόπουλον.

— Τῆ 21ῃ Ἰουνίου τὸν Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπον τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρμενίων, τὸν Νομικὸν Σύμβουλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καθηγητὴν κ. Παν. Παναγιωτάκον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Ζαφ. Κέπετζην, τὸν ἱεροκήρυκα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σύρου πανοσ. ἀρχιμ. Δωρόθεον Στέκαν καὶ τὴν κ. Γόντικα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

— Τῆ 23ῃ Ἰουνίου τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκον.

Ἱερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Τὴν Κυριακὴν, 20 Ἰουνίου 1965, ἐτελέσθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Εὐαγγελιστρίας—Ἀναλήψεως Ἀργοστολίου ἐπιμνημόσυνος δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰμυνηστοῦ Μητροπολίτου Κεφαλληνίας Κυροῦ Ἱεροθέου, παρούσια πικνοῦ πλήθους, τῶν πολιτικῶν, δικαστικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν τῆς νήσου Κεφαλληνίας, τῶν προεδρείων τῶν εὐαγῶν ἰδρυμάτων καὶ κληροδοτημάτων, συλλόγων καὶ σωματείων, καθὼς καὶ τοῦ μουσικοῦ σώματος τῆς Φιλαρμονικῆς Σχολῆς, τὸ ὁποῖον ἐπαιάνισε πένθιμα ἐμβατήρια.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Μνημοσύνου ὁ γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κεφαλληνίας κ. Γεράσιμος Σταματάτος ἐξεφώνησε σύντομον ἐπιμνημόσυνον λόγον, ἐξάρτας τοὺς μόχθους τοῦ μεταστάντος διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς νήσου μετὰ τοὺς καταστρεπτικούς σεισμούς τοῦ 1953.

Ἐντολῇ τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας Μητροπολίτου Ζακύνθου κ. Ἀλεξίου εἰς ἀπαντας τοὺς ἱερούς ναοὺς τῆς Μητροπόλεως Κεφαλληνίας ἐτελέσθησαν τὴν 20ῃ Ἰουνίου ἐ.ἔ. ἐπιμνημόσυνοι δέησεις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰοδίου Μητροπολίτου Κυροῦ Ἱεροθέου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὡς πρῶτανις τοῦ ἐν Παρίσιος Ὁρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἁγ. Σεργίου ἐξελέγη ὁ διακεκριμένος πρωθυερεὺς Alexis Kniaseff, καθηγητῆς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἰνστιτούτῳ. Τοιοῦτοτρόπως ὁ πατήρ Ἀλέξιος Κνιάζεφ διαδέχεται τὸν κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἀποθανόντα αἰμυνηστον ἐπίσκοπον Κασσιανόν. Ἐπίτιμος πρῶτανις τοῦ Ἰνστιτούτου ἐγένετο ὁ Ἐξάρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ Ρώσους Ὁρθοδόξους Σεβ. Μητροπολίτης κ. Γεώργιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ὁ καθηγητῆς τῆς προτεσταντικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων κ. Γεώργιος Casalis, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφη πρόσφατως τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, ἐδήλωσε πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου, ὅτι τοῦ ἐνεποίησεν ὅλους ἰδιαιτέρων ἐντύπων ἢ ἐντονος θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Οὗτος εἶπε χαρακτηριστικῶς, ὅτι τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ παρηκολούθησαν ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τοῦ Λένινγκραντ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἄνω τῶν 8.000 πιστῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 2000 καὶ πλέον μετέλαβον τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ὁ καθηγητῆς Casalis ὑπεγράμμισεν ἐν συνεχείᾳ ὅτι παρατηρεῖται μία γενικὴ θρησκευτικὴ δίψα, τὴν ὁποίαν μαρτυροῦν αἱ ὑπὸ τῶν πιστῶν καταβαλλόμεναι προσπάθειαι διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς Βίβλου καὶ θεολογικῶν ἔργων. Οὗτος προσέθεσεν ὅτι τὸ κλείσιμον ναῶν καὶ ἡ παρεμβολὴ διαφόρων ἐμποδίων εἰς τοὺς χριστιανούς συνεχίζονται μὲ ἐντασιν, ἢ ὁποῖα ποικίλλει κατὰ τὰς περιφερείας.

— Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου, προέδρου τοῦ Τμήματος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τὴν Ἐκκλησίαν Ρωσίας ἐπεσκέφη ὀκταμελὴς σύγγρηκ ἑκκλησιαστικὴ ἀντιπροσωπεία, τῆς ὁποίας ἡγήθη ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐκκλησιῶν Οὐγγαρίας ἐπίσκοπος Τίμοθ Μπάρθα. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς ἦτο «ἡ σύσφιγξις καὶ ἡ διέυρυνσις τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα συνήλθεν εἰς Βελιγράδιον τὴν 14ῃν Μαΐου 1965, ἐξέλεξεν ὡς νέα μέλη τῆς Διαρκοῦς Συνόδου τοὺς πανιερωτάτους ἐπίσκοπους Νύσσης κ. Ἰωάννην καὶ Σάμπας καὶ Βαλιέβου κ. Ἰωάννην. Ἡ σύνθεσις τῆς νέας Διαρκοῦς Συνόδου ἔχει ὡς ἐξῆς: Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Γερμανός. Μέλη οἱ Πανιερωτάτοι ἐπίσκοποι Νύσσης κ. Ἰωάννης, Σλαβονίας κ. Αἰμιλιανός, Μπανιολούκας κ. Ἀνδρέας καὶ Σάμπας καὶ Βαλιέβου κ. Ἰωάννης.

— Τὸ περιοδικὸν «Βέσνικ», ὄργανον τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου Γιουγκοσλαβίας, εἰς πρόσφατον κύριον ἄρθρον τοῦ ὑποδεικνύει ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας πρέπει νὰ ἀσχοληθῆ μετὰ τῶν ἄλλων μὲ τὴν προώθησιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας, τὴν ἔντασιν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων τῶν ἐκλεκτοτέρων μετὰ τῶν πιστῶν, τὴν ἀμοιβαίαν ὑλικὴν βοήθειαν μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν, τὴν χρῆσιν τῆς ὀμιλουμένης γλώσσης εἰς τὴν θείαν λατρείαν, τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τῶν κληρικῶν, τὸ πρόβλημα τῆς συμπληρώσεως τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων καὶ τὴν ἐνημέρωσιν τοῦ κλήρου ἐπὶ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ τοῦ διαλόγου μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ πνεύματι τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τὴν 19ῃν Μαρτίου ἐ.ἔ. ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν ὁ πρωτοπρεσβύτερος Στέφανος Τσανκῶφ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε μίαν τῶν μεγαλυτέρων φυσιογνωμιῶν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας καὶ γενικώτερον τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς σκέψεως τοῦ αἰῶνος μας. Ἡ κηδεῖα τοῦ αἰμυνηστοῦ Στεφάνου Τσανκῶφ ἐγένετο τὴν 21ῃν Μαρτίου. Τῆς Νεκρωσίου Ἀκολουθίας προέστη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ πολλῶν ἐπισκόπων καὶ ἱερέων.

Ὁ αἰμυνηστὸς Στέφανος Τσανκῶφ ἐγεννήθη τὸ 1881 εἰς Γκόρνα Ὁριαχοβίτσα, ἐμεγάλωσεν ὅμως εἰς Ντόμπριτς (1882—1895). Τὸ 1899 ἐτελείωσε τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν τοῦ Σάμοκοβ, τὸ 1905 τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Τσέρνοβιτς καὶ τὸ 1918 τὴν Νομικὴν Σχολὴν τῆς Ζυρίχης, ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ αὐτῆς.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν θεολογικῶν του σπουδῶν

ὁ Τσανκῶφ ἔχειροτονήθη εἰς διάκονον τὸ 1908 καὶ εἰς πρωτοπρεσβύτερον τὸ 1920. Διετέλεσεν γραμματεὺς τῆς Συνόδου (1905–1908), πρωτυσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βάρνας καὶ Πρέσλαβ (1909–1911), προϊστάμενος τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τμήματος τῆς Ἱ. Συνόδου (1912–1921) καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Συνόδου (1921–1923). Ἐπίσης διετέλεσεν ἀρχισυντάκτης τοῦ ἐπίσημου ὄργανου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας «Τσαρκόβεν Βέστνικ» καὶ ἰδρυτῆς καὶ ἀρχισυντάκτης τοῦ περιοδικοῦ «Ντουχόβνα Κουλτούρα».

Ὁ πρωτοπρεσβύτερος Στέφανος Τσανκῶφ ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἰδρυτῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Σόφιας, ἐκλεγείς τὸ 1923 τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου. Τὸ 1924 ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον καὶ τὸ 1931 τακτικὸν μέλος τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν. Ἐδίδαξεν εἰς πλείστα Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καὶ ἀνεκέρυχθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν (1936), Ὁξφόρδης (1937) καὶ Βερολίνου (1940), καθὼς καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Σόφιας (1953). Ἐλαβε μέρος εἰς πλείστα συνέδρια καὶ διασκέψεις, ἐργασθεὶς μὲ ζῆλον ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἰς Βουλκᾶνον τῶν Αἰολίδων νήσων (βορείως τῆς Σικελίας) ὠργανώθη ὑπὸ τοῦ κέντρου διαφυλάξεως τῆς πίστεως τὸ 7ον συμπόσιον θεολογίας τῶν λαϊκῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἑνὸς ἐπισκόπου. Τὸ θέμα τοῦ συμποσίου ἦτο «Ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ».

— Αἱ «Ἀδελφαὶ τοῦ ἔλεους» συνήλθον εἰς γενικὴν συνέλευσιν ἐν Ῥώμῃ πρὸς μελέτην τῶν νέων προβλημάτων τοῦ Τάγματός των. Ὁ πάπας Παῦλος ΣΤ΄ δεχθεὶς αὐτὰς εἰς ἀκρόασιν, ἐξῆρε τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου των, δηλώσας ὅτι «σήμερον ὁ κόσμος περισσότερον παρά ποτὲ ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀληθινὴν μορφήν τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου καὶ τὸ Εὐαγγελικὸν μῆνυμα τῆς Ἐκκλησίας».

— Τὴν 2αν Ἰουλίου τὸ Βατικανὸν θὰ κυκλοφορήσῃ νέαν σειρὰν γραμματισμῶν ἀναμνηστικῶν τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου ὡς προστάτου τῆς Εὐρώπης. Ἐξ ἄλλου τὸ Βατικανὸν ἐκυκλοφόρησεν ἤδη σειρὰν ἀναμνηστικῶν γραμματισμῶν ἐπὶ τῇ ἐβδόμῃ ἑκατονταετηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ Δάντη Ἀλιγκέρι.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Οἱ ἀρχιεπίσκοποι τοῦ Καντέρμπουρι καὶ τῆς Ἰόρκης διώρισαν μίαν ἐπιτροπήν, ἥτις θὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα κατὰ πόσον εἶναι δυνατὸν νὰ διευρυνθοῦν αἱ προϋποθέσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας μέλη ἄλλων ἐκκλησιῶν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβουν τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας προσφερομένην Θεϊαν Κοινωνίαν. Μέχρι τοῦδε ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐπιτρέπει τὴν μετάδοσιν τῆς Θεϊας Κοινωνίας εἰς μέλη ἄλλων ἐκκλησιῶν μόνον εἰς ὅσας ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, οἷα εἶναι ἡ ἐκτάκτως γενομένη οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος λειτουργία, ὡς καὶ ἡ περίπτωσις κινδύνου θανάτου, ἐφ' ὅσον εἰς χριστιανὸς ἄλλης ἐκκλησίας εἶναι βεβαπτισμένος, δικαιούται θεϊας Κοινωνίας καὶ εὐρίσκειται μακρὰν τῆ ἰδικῆς του Ἐκκλησίας. Ὡς πρόεδρος τῆς 15μελοῦς ἐπιτροπῆς ὠρίσθη ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Μπρίστολ Δρ. Olivier Tomkins.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Παγκοσμίου Ὀμοσπονδίας Λουθηρανῶν ἱερεὺς Φρέντερικ Σιόσκ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Ὀμοσπονδίας ὁμοφώνως ἐνέκρινε ψήφισμα, ὑποστηρίζουσα τὴν ἐναρξιν συνηνοήσεων μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπίτευξιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος.

— Ἡ ἔτησις συγκέντρωσις τῆς ἐν Ἰρλανδίᾳ Ἐνώσεως τῶν Βαπτιστῶν ἀπεφάσισε τὴν συνεργασίαν μετ' ἄλλων συντηρητικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁμάδων καὶ τὴν ἀποστολὴν παρατηρητῶν εἰς πάντα τὰ συνέδρια καὶ τὰς συνόδους αὐτῶν.

ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Πρὸ τῶν διακοπῶν τοῦ θέρους καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς 4ης περιόδου τῆς Β' ἐν Βατικανῷ συνόδου εἰς τὴν ἐν Γενεύῃ ἔδραν τοῦ Παγκοσμ. Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν θὰ συνέλθῃ διὰ πρώτην φοράν ἡ κοινὴ ἐπιτροπὴ ἐργασίας τοῦ Παγκ. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη περιλαμβάνει 14 μέλη, ἐκ τῶν ὁποίων 6 ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ 8 ἀντιπρόσωποι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ὁ ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μπρίστολ Ὀλιβιὲ Τόμκινς, ὁ δόκτωρ Βίσερτ Χούφτ, γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ἔθνικοῦ συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Η.Π.Α., ὁ καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λεινγκράντ πρωθιερεὺς Μποροβόι, ὁ Ἕλλην καθηγητῆς κ. Ν. Νησιώτης, ὁ καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάιντελμπερκ Δρ Σλίνκ, ὁ ἱερεὺς τῆς Ὁρθοδόξου Συριακῆς Ἐκκλησίας Παῦλος Βεργκέζε καὶ ὁ πάστορ τῆς Μετερρυθμισμένης Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας Λουκάς Βίσερ. Οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἐξ ἄλλου ἀντιπρόσωποι εἶναι οἱ ἐξῆς: Ὁ ἐπίσκοπος Ἰαλαφάρδ (Ἀγγλίας) Χόλλατ, ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπὶ τῆς ἐνώσεως γραμματείας ἐπίσκοπος Βιλλεμπράνς, ὁ ἀμερικανὸς ἐπίσκοπος Οὐίλιαμ Μπῶμ, ὁ γενικὸς γραμματεὺς τῆς διεθνούς «Κἀρίτας» Κάρλο Μπαγιέρ, ὁ ὑπογραμματεὺς τοῦ ἀνατολικοῦ τομέως τῆς ἐπὶ τῆς ἐνώσεως γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ πατὴρ Πέτρος Ντυπρέ καὶ ὁ συμπαραστάτης τοῦ γενικοῦ ἡγουμένου τῶν Δομινικανῶν πατὴρ Ἰερώνυμος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ζακύνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προσκαλοῦμεν τοὺς βοουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοῦ τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ὑπεραγίας Θεοτόκου Κοινότητος Καλλιθέας καὶ Ἀγίας Βαρβάρας Κοινότητος Πηγαδαχίων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖά μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἁρθροῦ 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακλήρῳξιν ὑποψηφίου διὰ τὰς ὡς ἄνω ἐνορίας.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 21ῃ Ἰουνίου 1965

† Ὁ Ζακύνθου ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φλωρίνης, Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2.200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου» τῆς Ἑνορίας Λουτρακίου-ΑΛΜΩΠΙΑΣ, καλοῦμεν τοὺς βοουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακλήρῳξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1965

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Πρόσληψις υιών 'Εφημερίων
ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς

Ἡ Ριζαρείος 'Εκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινεῖ ὅτι κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1965—66 θέλει προσλάβει 15 ἑσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς ἀποκλειστικῶς τέκνα 'Εφημερίων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δεόν ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικὸν Β' ἔξαταξίου Γυμνασίου, μὲ βαθμὸν 14 καὶ ἄνω, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν κλπ. νόμιμα προσόντα.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς, Βασ. Σοφίας 24, 'Αθήναι τηλ. 712—194.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΙΕΡΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑΝ

Ἡ Ἱερὰ 'Αρχιεπισκοπὴ 'Αμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου ζητεῖ Ἱερεῖς, προοριζομένους διὰ τὰς ἐν Καναδᾷ Κοινότητας αὐτῆς. Οἱ Ἱερεῖς πρέπει νὰ εἶναι: θεόλογοι, ἔγγαμοι, ἡλικίας ὄχι μεγαλύτερας τῶν 35 ἐτῶν, γινώσκαι τῆς 'Αγγλικῆς, ἔχοντες διετὴ τοῦλάχιστον ἱερατικὴν ὑπηρεσίαν καὶ κανονικὸν ἀπολυτήριον μετὰ συστατηρίου γράμματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως εἰς τὴν ὅποιαν ὑπηρετοῦν. Οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ ἀποταθῶσιν εἰς τὴν Ἱ. 'Αρχιεπισκοπὴν 'Αμερικῆς: Greek Orthodox Archdiocese of North and South America, 10 East 79 Street, New York, N.Y., U.S.A.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γρηγορίου Μιχ. Πουλάκη, ἀρχιμανδρίτου, Ξεκίνημα γιὰ μιὰ χριστιανικὴ ζωὴ. 'Εκδ. ἐνορίας Ἁγίου Γεωργίου Νέας Ἰωνίας, 'Αθήναι 1964, σελ. 40.

Παν. Ν. Τρεμπέλα, 'Ο Ἰνευματισμὸς. 'Εκδοσις τρίτη ἐπηρεξημένη. 'Αδελφότης Θεολόγων 'Ο Σωτήρ'. 'Αθήναι 1965, σελ. 242.

'Αρχιμ. Χριστοδούλου Κ. Παπαγιάννη, Διατὶ στενοχωρεῖσαι; 'Εκδοσις 'Αδελφότητος Θεολόγων 'Ο Σωτήρ', 'Αθήναι 1965, σελ. 94.

Εὐστ. Χ. Μπάστα, 'Αγάπης ἀνατύψεις. 'Εκδοσις 'Αδελφότητος Θεολόγων 'Ο Σωτήρ'. 'Αθήναι 1965, σελ. 192.

Ι. Γ. Ἀλεξίου, Μορφές. 'Ανάτυπα ἀπὸ τὸ περιοδικὸν 'Ακτίνες. Μυτιλήνη 1965, σελ. 59.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀπὸ τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ Φρ. Μωριάδ, 'Αθήναι 1964, σελ. 16.

'Ελληνικὸν Ἀντικαρκινικὸν Ἰνστιτούτον, Νοσοκομεῖον 'Ο Ἅγιος Σάββας. Ἰδρυτρια: Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ 'Ενωσις. ὑπὸ τὴν ὕψηλὴν προστασίαν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως. 'Επὶ τῆ τριακονταετηρίδι 1935—1965, σελ. 42.

'Ιωάννου Μ. Φουντούλη, 'Ο Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ θεῖα Λατρείᾳ. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1963). Θεσσαλονίκη 1965, σελ. 22.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

'Απόστολος Τίτος, Μάιος 1965, τεῦχος 5.

'Ο Ὁρθόδοξος Παρατηρητής, Μάιος 1965, ἀριθ. 542.

Τὸ Μάνα, Ἰούνιος 1965, ἀριθ. 6(23).

'Η Φωνὴ τῆς Ἐρήμου, Ἰούνιος 1965, ἀριθ. φύλλου 42.

'Ερχου καὶ ἴδε, Μάιος 1965, ἀριθ. φύλλου 4.

Χριστιανικὸν Φῶς, Μάιος 1965, ἀρ. φύλλου 68.

Τὸ Οἰκογενειακὸν Βῆμα, Ἀπρίλιος—Μάιος 1965, ἀριθ. 37—38.

'Ο Σωτήρ, 9 Ἰουνίου 1965, ἀριθ. 230.

Τὸ Χαρὸν Ἰσπίτι, Ἰούνιος 1965, τεῦχος 161.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† 'Ο Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† 'Ο Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας:

30 ἐτησίως.

'Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Δὲν ἀρμόζει.

Πολυεύκτου, Μητροπολίτου Γερμανίας, Ἐπεῖγουσαι ἀνάγκαι.

'Ιωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Γ' φάσις τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου.

'Ιωάννου Κ. Παπαζαχαρίου, Ἀντιπρυτάνεως τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Καθηγητοῦ τῆς Ἑγκληματολογίας, Ἡ οἰκογενειακὴ κατάσταση καὶ ἡ ἐγκληματικότητα.

Γ. Α. Γαλιτή, 'Ο Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἡ Κόρινθος.

Παρατηρήσεων στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά.

Παράρτημα.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Μενάνδρου 4—'Αθήναι—Τηλ. 533.805

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
'Ιασανίδου 22 - Σούρμενα